

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Finančněprávní aspekty neživotního pojištění

Petr Huspek

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Finančněprávní aspekty neživotního pojištění*“ vypracoval samostatně, pouze za podpory vedoucí práce JUDr. Petry Hrubé Smržové, Ph.D., a že všechny zdroje informací, ze kterých jsem čerpal, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Plzni dne 31. 8. 2020

.....

Petr Huspek

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní doktorce Petře Hrubé Smržové za cenné rady, které mi byla ochotna poskytnout k vypracování mé diplomové práce. Velké poděkování patří též celé mé rodině, a zejména pak mé přítelkyni Hance Havlíkové za trpělivost, a především pak za to, že mi byla po celou dobu studia oporou.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Finančněprávní aspekty pojištění.....	3
2.1. Pojišťovnictví.....	3
2.2. Pojištění.....	4
2.2.1. Členění pojištění	5
2.2.1.1. Veřejné pojištění	6
2.2.1.1.1. Sociální pojištění.....	6
2.2.1.1.2. Zdravotní pojištění	8
2.2.1.2. Soukromé pojištění	9
2.2.1.2.1. Pojištění zákonné	9
2.2.1.2.2. Pojištění smluvní.....	10
2.2.1.2.2.1. Dobrovolné smluvní pojištění	10
2.2.1.2.2.2. Povinné smluvní pojištění	11
3. Pojišťovny	14
3.1. Pojišťovací činnost.....	17
4. Zajišťovny	23
4.1. Klasifikace zajištění	24
4.2. Zajišťovací činnost.....	25
5. Pojistná smlouva	27
5.1. Právní úprava pojistné smlouvy	27
5.2. Účastníci pojistného vztahu a osoby zúčastněné na pojištění.....	30
5.3. Vymezení základních pojmů v pojištění	31
5.3.1. Nahodilá událost	32
5.3.2. Pojistné nebezpečí	32
5.3.3. Pojistné riziko	33
5.3.4. Pojistný zájem.....	33
5.4. Práva a povinnosti smluvních stran	34
5.4.1. Práva a povinnosti pojistitele.....	34
5.4.2. Práva a povinnosti pojistníka.....	35
5.5. Uzavření pojistné smlouvy.....	35
5.5.1. Způsob uzavření pojistné smlouvy	35
5.6. Pojistka.....	36
5.7. Pojistné.....	37
5.8. Pojistné podmínky.....	38
5.8.1. Všeobecné pojistné podmínky	38
5.8.2. Zvláštní pojistné podmínky	39
6. Pojištění škodové a obnosové	40
6.1. Pojištění škodové	40
6.2. Pojištění obnosové	40
7. Množné pojištění.....	42
7.1. Soupojištění.....	42

7.2. Souběžné pojištění	42
7.3. Vícenásobné pojištění	43
8. Neživotní pojištění	45
8.1. Neživotní pojištění osob.....	45
8.2. Pojištění majetková	46
8.3. Vybrané typy pojištění	46
8.3.1. Pojištění odpovědnosti.....	47
8.3.2. Pojištění právní ochrany	48
8.3.3. Cestovní pojištění	49
9. Neživotní pojištění de lege lata.....	51
9.1. Pojištění motorových vozidel.....	51
9.1.1. Pojištění odpovědnosti za újmu způsobené provozem motorových vozidel.....	51
9.1.1.1. Právní úprava pojištění odpovědnosti z provozu vozidla ve světle unijního práva	52
9.1.1.1.1. První motorová směrnice	52
9.1.1.1.2. Druhá motorová směrnice.....	53
9.1.1.1.3. Třetí motorová směrnice	54
9.1.1.1.4. Čtvrtá motorová směrnice.....	54
9.1.1.1.5. Pátá motorová směrnice	55
9.1.1.1.6. Kodifikovaná směrnice	56
9.1.1.1.7. Revize motorové směrnice.....	56
9.1.1.2. Vozidla a jejich dělení.....	59
9.1.2. Povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	61
9.1.2.1. Vznik pojištění o odpovědnosti z provozu motorových vozidel.....	62
9.1.2.2. Limity pojistného plnění	63
9.1.2.3. Zánik pojištění o odpovědnosti z provozu motorových vozidel.....	64
10. Česká kancelář pojistitelů	66
10.1. Garanční fond	66
10.2. Fond zábrany škod.....	68
11. Neživotní pojištění de lege ferenda.....	70
12. Závěr	71

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČNB	Česká národní banka
EU	Evropská unie
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., (nový) občanský zákoník
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
ZPO	Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla
Zák. o pojišťovnictví	Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

1. Úvod

Tématem předkládané práce je analýza finančně právních aspektů neživotního pojištění. Toto téma pro svoji obsáhlost nelze, vzhledem k předpokládanému rozsahu práce, dostatečně vymezit tak, aby došlo k vyčerpávajícímu zhodnocení všech dílčích aspektů, jež se k tomuto tématu vztahují. Proto se soustředím na to, aby čtenář získal základní orientaci v problematice neživotního pojištění, osvojil si základní pojmosloví a v užším smyslu se následně orientoval v pojištění motorových vozidel.

První kapitola, nazvaná Finančněprávní aspekty pojištění, seznamuje čtenáře se základy pojišťovnictví. Dále se věnuje pojištění jako specifické kategorii zajištění před negativními dopady nahodilých pojistných událostí. Tyto dále dělí na veřejné pojištění a soukromé pojištění. Součástí tohoto členění je pak i problematika zdravotního a sociálního pojištění, zákonného a smluvního pojištění.

Další část této kapitoly se věnuje samotným poskytovatelům služeb v oblasti pojišťovnictví, jejich dělení na pojišťovny a zajišťovny, a dále pak právnímu rámci, na jehož základě zákonodárce těmto subjektům vymezil jejich činnost.

Následuje vymezení pojistné smlouvy jako takové, definice subjektů smluvního vztahu pojištění, včetně jejich práv a povinností, a také klasifikace osob na pojištění zúčastněných. Jako další bod jsem zařadil vymezení základních pojmů souvisejících s pojišťovací činností.

Logicky pak navazuje neživotní pojištění. Tato podkapitola nejen že charakterizuje samotné neživotní pojištění, jako pojistné odvětví, ale ve stručnosti seznamuje s jeho dělením na neživotní pojištění osob, pojištění majetkové, odpovědnostní pojištění, pojištění právní ochrany a pojištění cestovní.

Druhá kapitola se soustředí na pojištění motorových vozidel a představuje tak pod názvem Neživotní pojištění de lege lata jádro této práce. Akcentována bude současná právní úprava v souvislosti s poskytováním pojištění motorových vozidel z hlediska povinného smluvního pojištění v podobě pojištění odpovědnosti za újmy způsobené provozem motorových vozidel a dobrovolné smluvní pojištění jako odraz nabídky a poptávky současného pojišťovacího trhu.

Poslední kapitola s názvem Neživotní pojištění de lege ferenda bude shrnutím mých poznatků ohledně poskytovaných produktů pojišťovacích subjektů v kontextu jejich případných změn a zároveň se dotkne problematiky české kanceláře pojistitelů.

Cílem této práce však v zásadě není hledání nových změn ve smyslu de lege ferenda. Cílem je poskytnout čtenáři základní orientaci v problematice pojišťovnictví s důrazem na pojištění motorových vozidel.

2. Finančněprávní aspekty pojištění

Pojišťovací právo svojí povahou není samostatným právním oborem. Jelikož se v pojišťovacím právu vyskytují prvky veřejného práva, řadíme jej do práva finančního, jež je veřejnoprávním oborem. Hlavní důvod zařazení pojišťovacího práva do práva veřejného je zdatelný z činnosti státu a jeho orgánů, které jsou nadány mocí rozhodovat o povolení k pojišťovací a zajišťovací činnosti, a taktéž vykonávat dohled prostřednictvím České národní banky. Veřejnoprávní vztahy se vyznačují nadřazeností orgánů veřejné moci nad ostatními subjekty, kde práva a povinnosti určují kogentní právní normy. V pojišťovacím právu také nalezneme prvky práva soukromého, a proto jej řadíme do práva občanského či obchodního. Vztahy, které vyplývají ze soukromého práva se vyznačují smluvní volností subjektů a jsou částečně upraveny normami dispozitivními.¹

2.1. Pojišťovnictví

Pojišťovnictví je významným sektorem moderního ekonomického světa, a jako takové je neoddelitelnou součástí finančního trhu, jež podřazujeme pod právo pojišťovací. Ačkoliv není pojem pojišťovnictví v našem právním řádu legálně vymezen, je zpravidla charakterizován jako „*specifická oblast ekonomiky, která zabezpečuje finanční eliminaci rizik ovlivňujících činnost lidí.*“² Pojišťovnictví představuje samotný systém a pravidla, včetně podmínek pro provozování pojišťovacích a zajišťovacích činností spadajících do tohoto odvětví a taktéž působnosti dohledu v pojišťovnictví.³

Stěžejním úkolem pojišťovnictví je tedy prostřednictvím pojišťovací či zajišťovací činnosti vytvářet finanční prostředky a rezervní fondy, které jsou pak přerozdělovány k uhrazení pojistných potřeb jako kompenzace vznikající z nepříznivých následků nahodilých událostí.⁴ Dále je možno chápat pojišťovnictví jako smlouvu o finanční službě dle ustanovení § 1841 a následujících, dle zákona

---

¹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 13, str. 35 – 37

² KARFÍKOVÁ, Marie. Teorie finančního práva a finanční vědy. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-935-0., str. 240

³ KARFÍKOVÁ, Marie a Vladimír PŘIKRYL. Pojišťovací právo. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-45-5., str. 11

⁴ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 13

č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“).⁵ Kdy v souvislosti s pojišťovací činností jde o uzavírání pojistných smluv podle ustanovení § 2758 až § 2872 tamtéž.

V České republice je základním právním předpisem, jež zahrnuje všechny pojišťovací a zajišťovací subjekty, které splňují podmínky k provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti, zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. o pojišťovnictví“), a vyhláška č. 434/2009 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o pojišťovnictví.⁶ Taktéž zákon o pojišťovnictví promítá ve své právní úpravě směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejímu výkonu (Solventnost II), která byla novelizovanou směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2019/2177 ze dne 18. prosince 2019 změněna.

2.2. Pojištění

Pojištění je specifický nástroj sloužící k eliminaci vzniklých dopadů nahodilých událostí prostřednictvím finanční či jiné naturální kompenzace, které by jinak plynuli z negativních důsledků při realizaci rizika.⁷ Z tohoto pohledu má pojištění nezastupitelnou roli při krytí rizik za účelem udržení ekonomické či životní úrovně obyvatelstva, neboť pokud by pojištění absentovalo, musel by se subjekt finančně vyrovnávat se škodními událostmi, které by mohli nastat, sám na svůj úkor, a to užitím vlastních zdrojů. Pojištění je do značné míry založené na principu solidarity, jelikož ten, kdo pojištění uzavírá, a podílí se tak na tvorbě finančních rezerv pojišťovny, nikdy dopředu neví, zda a v jaké výši tyto vložené prostředky vůbec využije. Pojišťovna pak tyto prostředky užívá k poskytování finančních kompenzací na sanaci vzniklých nahodilých událostí, které jsou pojištěny touto pojišťovnou.⁸ K návratnosti těchto vložených prostředků tedy de facto nikdy nedojde, jelikož tyto finanční prostředky slouží (zakládají právní

---

⁵ Občanský zákoník: novelizované znění: rejstřík: redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3.

⁶ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7., str. 67

⁷ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 35

⁸ HRADEC, Milan, Václav KŘIVOHLÁVEK a Jana ZÁRYBNICKÁ. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-48-0., str. 11

vztah, na jehož základě pak dochází k faktickému pojištění) toliko k zajištění rizik spjatých se vznikem nahodilých událostí, jež zakládají povinnost pojistiteli poskytnout finanční kompenzaci na riziko, jež bylo sjednáno v rozsahu poskytovaného pojistného krytí.

Pojištění podřazujeme pod finanční služby, jejichž účelem je za úplatu poskytovat pojistnou ochranu. Lze tedy konstatovat, že pojištění je službou abstraktního charakteru, kdy se pojišťovna zavazuje vyplatit dopředu ujednanou náhradu, pokud nastane přesně definovaná nahodilá událost.

Z podstaty pojištění jako zajišťovacího institutu proti nahodilým škodným událostem, jež se liší způsobem, jímž tyto pojistné události vznikají a ve vztahu k charakteru konkrétních předmětů zajišťovacích smluv, je třeba, aby pojistitel zohledňoval formu pojištění stejně jako výši případného pojistného plnění v kontextu času, místa a způsobu užití zajištěného majetku tak, aby co v nejširší formě dosáhl účelu pojištění.

Pojistná služba je obvykle dlouhodobějšího charakteru v závislosti na povaze pojištění, a jelikož se jedná o smluvní závazek, jež zajišťuje tento konkrétní předmět pojištění, a protože svým charakterem pojištění zajišťuje krytí rizik do budoucna, je platba toho pojištění zpravidla splatná předem.⁹

Obecný pojem pojištění upravuje v NOZ, který pojištění definuje takto:

§ 2758 odst. 1 „Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné.“¹⁰

2.2.1. Členění pojištění

Pojištění jako takové členíme v základní rovině na dvě oblasti a tím je veřejný a soukromý sektor pojištění. Do veřejného pojištění podle způsobu či charakteru tvorby jeho fondu, směřujícího k naplnění účelu činnosti řadíme tzv. sociální a zdravotní pojištění. Soukromé pojištění se pak člení podle formy, tedy

---

⁹ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 32

¹⁰ *Občanský zákoník: novelizované znění: rejstřík: redakční uzávěrka ...* Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3.

na základě jaké právní skutečnosti samotné pojištění vzniká, a to na pojištění zákonné¹¹ a smluvní, které se pak dále rozčleňuje na pojištění povinné smluvní a na pojištění dobrovolné¹²

2.2.1.1. Veřejné pojištění

2.2.1.1.1. Sociální pojištění

Sociálním pojištěním jsou kryta rizika mající sociální charakter, které vyplývají ze sociální politiky státu. V České republice je toto pojištění financované ze státního rozpočtu, kam plynou pojistné dávky odváděné zaměstnavateli a zaměstnanci, kdy za zaměstnance je povinně odvádí jejich zaměstnavatel. Sociální pojištění je pojištěním povinným. Na vytváření rezervy v podobě pojistného se podílejí všichni účastníci pojištění stejným státem definovaným způsobem, a to procentuálním podílem z příjmů. Tyto dávky se tedy neodvíjí od velikosti rizika, ale od velikosti příjmů pojištěného. Samotné právo na čerpání těchto dávek ze sociálního pojištění má pojištěnec za předem stanovených podmínek jako je povinnost placení pojistného, popřípadě délka jeho zaměstnaneckého vztahu.¹³

Sociální pojištění zahrnuje krytí:

1) Dlouhodobé pracovní neschopnosti (sociální důchodové pojištění)

Právní úpravu nalezneme v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, účinném od 1. ledna 1996, ve znění pozdějších předpisů. Ze systému důchodového pojištění jsou poskytovány dávky ve formě důchodu za splnění podmínek v tomto zákoně. Toto důchodové pojištění zabezpečuje pojištěnce při dlouhodobé ztrátě příjmů v důsledku stáří (starobní důchod), nepříznivého zdravotního stavu (invalidní důchod), v případě úmrtí živitele rodiny (vdovský a vdovecký důchod) a při úmrtí rodiče případně osvojitele nezaopatřeného dítěte (sirotčí důchod).¹⁴

Starobní důchod – výplata důchodu nastává, jestliže pojištěnec získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku. Při stanovení podmínek

---

¹¹ Se zákonnou formou pojištění se taktéž setkáváme u zdravotního a sociálního pojištění

¹² KARFÍKOVÁ, Marie. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-935-0., str. 245

¹³ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 34

¹⁴ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 35

dané zákonem o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod ještě před dosažením důchodového věku (předčasný starobní důchod).¹⁵ V roce 2020 výše základní výměry činí 10 % z průměrné měsíční mzdy. Velikost procentní výměry, je závislá na těchto faktorech, jako jsou: doba sociálního pojištění, velikost vyměřovacího základu a důchodový věk.¹⁶

Invalidní důchod – na invalidní důchod má pojištěnec nárok za předpokladu, že naplnil deklarované podmínky o důchodovém pojištění uvedené, viz ustanovení § 38.¹⁷ Pojištěnec se stává invalidním, pokud z důvodu nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. První stupeň invalidity = 35 % - 49 %, druhý stupeň = 50 % - 69 % a poslední, tedy třetí stupeň invalidity = 70 % a více.¹⁸

Vdovský a vdovecký důchod – tento sociální druh dávky náleží vdově po manželovi či vdovci po manželce za podmínek, že manžel (manželka) byl/a ke dni smrti poživitelem starobního nebo invalidního důchodu anebo k úmrtí došlo následkem pracovního úrazu. Dále trvání a délku pobírání, jakožto její výši této dávky upravuje zákon č. 155/1995 Sb.¹⁹

Sirotčí důchod – ten náleží nezaopatřenému dítěti při úmrtí rodiče, popřípadě osvojitele. Právní úpravu nalezneme v § 52 a následující zákona č. 155/1995 Sb.²⁰

2) Krátkodobé pracovní neschopnosti (sociální nemocenské pojištění)

V tomto případě jde o výplaty dávek, které nahrazují krátkodobý příjem. Do tohoto nemocenského pojištění zařazujeme dávky, které stanovuje zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Dávky z nemocenského pojištění jsou poskytovány osobám, které splnili zákonné podmínky pro jejich výplatu a nacházejí se v dočasné pracovní neschopnosti či v nařízené karanténě.

---

¹⁵ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění, ustanovení §28 a §31, ve znění účinného od 1.12.2019

¹⁶ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 40

¹⁷ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění, ve znění účinného od 1.12.2019

¹⁸ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění, ustanovení §39, ve znění účinného od 1.12.2019

¹⁹ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění, ustanovení §50 a §51, ve znění účinného od 1.12.2019

²⁰ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění, ustanovení §52 a §53, ve znění účinného od 1.12.2019

V těchto případech se poskytují dávky: Nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství, dávka otcovské poporodní péče, ošetrovné nebo dlouhodobé ošetrovné (je myšleno dítěte či jiného člena domácnosti), vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.²¹

2.2.1.1.2. Zdravotní pojištění

V České republice je systém zdravotního pojištění jak organizačně, tak finančně oddělen od pojištění sociálního. Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, je přiznáno právo na bezplatnou péči o zdraví občanů státu. Toto zdravotní pojištění neposkytuje sám stát, nýbrž jej zajišťuje prostřednictvím zdravotních pojišťoven²², které provozují všeobecné zdravotní pojištění. Zdravotní péče je pak poskytována zdravotnickými zařízeními, jež mají uzavřenou smlouvu o poskytování této zdravotní péče s jednou nebo vícero zdravotními pojišťovnami. Zákonem je dána povinnost každého občana účastnit se na veřejném zdravotním pojištění. Pojištěnec si může svobodně zvolit svoji zdravotní pojišťovnu. Zdravotně pojištěny jsou všechny osoby mající trvalý pobyt na území České republiky, ale také osoby bez trvalého pobytu na tomto území, které jsou zaměstnanci zaměstnavatele se sídlem nebo trvalým pobytem na území České republiky.²³ Plátce odvádí platbu pojistného ne podle svého zdravotního stavu, ale ve výši podle svého příjmu. Plátcí pojistného jsou stát, zaměstnanci a pojištěnci uvedení v ustanovení § 5 téhož zákona.²⁴ Pro rok 2020 je stanoven minimální vyměřovací základ na částku 17 418,- Kč, minimální záloha na zdravotním pojištění činí 2 352,- Kč a platba zdravotního pojištění pro všechny osoby bez zdanitelných příjmů je stejně vysoká ve výši 13,5 % z minimální mzdy platné v daném roce, tedy pro rok 2020 činí 1 971,- Kč.²⁵

V roce 2020 na území České republiky působí 7 zdravotních pojišťoven, a to Všeobecná zdravotní pojišťovna (111), Vojenská zdravotní pojišťovna České republiky (201), Česká průmyslová zdravotní pojišťovna (205), Oborová

---

²¹ Zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ustanovení §4, ve znění účinného od 1. 6. 2020 do 31. 8. 2020

²² Zdravotní pojišťovna je právnickou osobou, jejíž hlavní náplní je poskytovat všeobecné zdravotní pojištění

²³ Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) a b), ve znění účinného 1.5. do 30.9. 2020

²⁴ Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, ve znění účinného 1.5. do 30.9. 2020

²⁵ Minimální mzda v roce 2020 je stanovena na částku 14 600,- Kč

zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví (207), Zaměstnanecská pojišťovna Škoda (209), Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky (211) a Revírní bratrská pokladna (213).²⁶

2.2.1.2. Soukromé pojištění

2.2.1.2.1. Pojištění zákonné

Hlavním znakem zákonného pojištění je ten, že toto pojištění nevzniká uzavřením pojistné smlouvy, ale vzniká ze zákona na základě právní skutečnosti, se kterou zákon jeho vznik spojuje.²⁷ V současné době existuje pouze jediné zákonné pojištění, a to je pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, jež je upraveno zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce v ustanovení § 365 a navazující prováděcí vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., která pouze stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění. V ustanovení § 365²⁸ odkazuje na ustanovení § 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce²⁹, jímž se řídí zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Takováto chaotická právní úprava měla být pouze dočasná, jelikož zákonodárce počítal s novou právní úpravou pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v samostatném právním předpise, jímž byl zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který ovšem nikdy nenabyl svojí účinnosti. Účinnost této nové právní úpravy byla několikrát posunuta, a to naposledy na rok 2017. Poté zákonem č. 205/2015 Sb. s účinností od 1. 10. 2015, kterým se změnil zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zrušil tuto zamýšlenou úpravu v podobě zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Tudíž práva a povinnosti neupravená účinnými právními předpisy se přiměřeně řídí ustanoveními § 1721 a násl. NOZ, jež se vztahují na závazky vznikající ze smluv.³⁰

---

²⁶ DUOfinance.cz (online) 2020, srpen (cit. 18.6.2020). Dostupné na WWW: <https://www.duofinance.cz/pocet-klientu-pojistoven>

²⁷ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 366-367

²⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, znění účinné od 30.7.2020 do 31.12.2020

²⁹ Předchozí právní úprava zákoníku práce, která novelizována zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, jež nabyl účinnosti dne 1.1.2017

³⁰ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 367

Toto zákonné pojištění je povinné pro všechny zaměstnavatele, jež mají alespoň jednoho zaměstnance. Naopak povinnost uzavřít tento druh pojištění nemají zaměstnavatelé, kteří mají ze zákona č. 219/2000Sb., postavení státního orgánu.³¹ Svobodné právo volby pojišťovny v tomto případě zaměstnavatel nemá. Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele provozuje pojišťovna Kooperativa a.s., jíž všichni zaměstnavatelé hradí pojistné, pokud nemají sjednané pojištění své odpovědnosti s Českou pojišťovnou a.s., a to k 31. prosinci 1992.

2.2.1.2.2. Pojištění smluvní

Pojištění smluvní, jak již bylo nastíněno na začátku této kapitoly, se v rámci právní úpravy v České republice člení na pojištění dobrovolné smluvní a pojištění povinné smluvní. Nejdůležitějším rozdílem oproti pojištění zákonnému je, že obě smluvní pojištění vznikají na základě pojistné smlouvy. Dobrovolné smluvní pojištění vzniká rozhodnutím smluvních stran. Naopak u povinného smluvního pojištění může být účastníkům právním předpisem uloženo toto pojištění uzavřít.

2.2.1.2.2.1. Dobrovolné smluvní pojištění

O dobrovolném smluvním pojištění hovoříme tehdy, kdy uzavření pojistné smlouvy je zcela na svobodném rozhodnutí zájemce, zda toto pojištění s pojišťovnou uzavře.³² Principem nejen dobrovolného pojištění je snaha zmírnit nebo odstranit nepříznivé důsledky, které mohou plynout z nahodilé události. Pojistník je tak ochráněn před finančním dopadem, jenž by jinak musel hradit z vlastních zdrojů. Tato kategorie pojištění je nejrozšířenějším druhem pojištění na našem trhu. Právní úpravu a regulaci tohoto typu pojištění nalezneme v NOZ a v samotných pojistných podmínkách dané pojišťovací instituce. Za příklad lze uvést pojištění odpovědnosti za škody, pojištění majetková, pojištění právní ochrany atd.

---

³¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ustanovení § 3, účinné znění od 1.4.2020

³² DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 37

2.2.1.2.2. Povinné smluvní pojištění

Jak samotný název (povinné) napovídá, je účastníkům stanoveno právním předpisem přímo toto pojištění uzavřít. Důvodem této právní regulace v podobě určení povinnosti jednotlivým fyzickým a právnickým osobám uzavřít pojistnou smlouvu je ten, že zde existuje zvýšené riziko v podobě činnosti spojené s jejich provozem. Hlavním účelem je tedy ochrana před činností, se kterou je spjato zvýšené riziko vzniku újmy. Je zde kladen důraz na oprávnění poškozených, aby byli z tohoto pojištění odškodněni, jelikož toto odškodnění nezávisí na aktuální ekonomické situaci pojištěného.³³

S pojmem „povinné smluvní pojištění“ jsme se mohli setkat ve staré právní úpravě, nyní je v platné právní úpravě používán pouze institut „povinné pojištění“, jež nalezneme v ustanovení § 2779 až § 2781 NOZ. V těchto ustanoveních lze nalézt pouze obecnou právní úpravu, jelikož je zde NOZ v subsidiárním vztahu k ostatním právním předpisům jako *lex generalis*.³⁴ Na rozdíl od zákonného pojištění je zde dána volnost při výběru pojistitele tak smluvní volnost jak stanovuje ustanovení § 2779 odst. 1 *„lze se ve smlouvě odchýlit od ustanovení tohoto oddílu jen tehdy, připouští-li to zákon a nedojde-li tím ke snížení rozsahu pojištění stanoveného jiným zákonem.“*³⁵ Dále vzniká povinnost pojistiteli uzavřít pojistnou smlouvu i tehdy, aby se pojištění vztahovalo i na následky úmyslného jednání pojistníka, pojištěného nebo jiné osoby jak deklaruje ustanovení § 2779 odst. 2 *„Stanoví-li tak jiný zákon, vzniká pojistiteli povinnost uzavřít pojistnou smlouvu tak, aby mu povinnost poskytnout pojistné plnění vznikla i tehdy, byla-li škoda způsobena úmyslným jednáním pojistníka, pojištěného nebo jiné osoby.“*³⁶ Zde je argumentem veřejný zájem na ochranu poškozených osob, kdy pokud by pojistitel vyloučil z pojištění osoby s vyšším rizikem nedošlo by tak fakticky ke splnění funkce povinného pojištění. Pojistitel má jen omezené právo k odstoupení od smlouvy, a to jen v případě, kdy se na *„uvedení nepravdivých informací, neúplně zodpovězených dotazů učiněných v písemné formě nebo vědomě nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů podílel*

---

³³ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 361-362

³⁴ Obecný zákon

³⁵ Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3., věta druhá

³⁶ Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3.

výlučně poškozený nebo i jiná osoba s vědomím poškozeného.“³⁷ Ustanovení § 2781 se týká možnosti pojistitele odstoupit od smlouvy nebo vypovědět povinné smluvní pojištění a stanovuje, že: „Pojistitel má právo odstoupit od smlouvy nebo vypovědět povinné pojištění, jen pokud to jiný zákon připouští. To nebrání jiným ujednáním zakládajícím pojistiteli jiné právo k postihu pojistníka nebo pojištěného pro případ porušení jejich povinnosti.“³⁸ Principem uzavírání odpovědnostních pojištění je krytí rizik při výkonu dané činnosti způsobené zaviněním, tedy subjektivní odpovědností. A jako takové je převážně koncipováno jako pojištění škodové.³⁹

Odpovědnostní pojištění lze dále kategorizovat na:

Pojištění profesní odpovědnosti (povinné) – kam řadíme: zubní lékaře, lékárny, ambulantní a veterinární lékaře, daňové poradce, účetní, advokáty, notáře, auditory, soudní exekutory, správce konkurzních podstat, pojišťovací agenty, makléře, správce nemovitostí, realitní kanceláře, myslivce, architekty atd.

Obecné odpovědnostní pojištění – do povinných pojištění zejména řadíme pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, do nepovinných řadíme: pojištění odpovědnosti za škody v běžném občanském životě, odpovědnost za škody vlastníka nemovitosti, odpovědnostní pojištění držitelů zvířat, pojištění odpovědnosti za škodu zaměstnance při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s tím aj.

Veškerá povinná pojištění jsou v právním řádu České republiky upravena v následujících právních předpisech. Jelikož těchto předpisů je mnoho, dovolím se zde vypsát jen stručný přehled:

- 1) Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře;
- 2) Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání;
- 3) Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii;
- 4) Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád);

---

³⁷ Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3., ustanovení § 2780

³⁸ Občanský zákoník: novelizované znění : rejstřík : redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3., ustanovení § 2781

³⁹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 362

- 5) Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky;
- 6) Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla);
- 7) Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů;
- 8) Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách);
- 9) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích);
- 10) Zákon č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách;
- 11) Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění;
- 12) Zákon č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (zákon o realitním zprostředkování).

3. Pojišťovny

Pojišťovna je specifická finanční instituce, která provozuje pojistné produkty, za nichž přebírá ze smluvních vztahů plynoucí rizika. Z právního postavení se jedná o právnickou osobu, jež má oprávnění vykonávat pojišťovací činnost na základě povolení od státu pod dohledem orgánu státního dozoru nad pojišťovacími produkty, které poskytuje. Pojišťovny dělíme jednak z hlediska právní formy na akciové, státní a vzájemné nebo také družstevní pojišťovny, a dále podle hlediska zaměření činnosti na univerzální, životní, neživotní a specializované pojišťovny. Specifickým druhem pojišťovny je takzvaná kaptivní pojišťovna.

Pojišťovny z hlediska právní formy lze tedy dělit na:

Akciové pojišťovny – v tržní ekonomice je akciová společnost z hlediska právní formy nejrozšířenějším druhem pojišťovny. Vklady akcionářů tvoří jejich základní kapitál, kdy tyto vklady jsou rozdělené na určitý počet podílů o jasně definované nominální ceně za tuto akci. Stěžejním cílem akciové pojišťovny je dosažení zisku v tomto odvětví podnikání, proto je jejím ekonomickým cílem stanovit výši pojistného tak, aby výše tohoto pojistného pokryla splnění účelu pojištění, jež poskytuje, tedy po uhrazení všech pojistných plnění za stanovené účetní období zůstala společnost v přebytku. Tento přebytek pak nesou akcionáři jako výnos z hospodářské činnosti akciové společnosti, a na základě výše tohoto přebytku je jim poté vyplácen podíl na zisku ve formě dividend.

Státní pojišťovny – zřizovatelem této pojišťovny je nejčastěji stát nebo jeho státní orgány a stát nese odpovědnost za výsledky jejich hospodaření. Důvodem pro zřizování státních pojišťoven, které by zabezpečovali pojistné krytí pro své klienty je ten, že pro akciové pojišťovny se stávají určité oblasti krytí rizik nedostatečně lukrativní anebo kdy sám stát zabezpečuje toto krytí rizik prostřednictvím podpory pojištění v určitém odvětví podnikání z důvodu svého veřejného zájmu. Nevýhodou jsou obvykle vyšší výdaje na poplatky, jejich přínosem jsou ale naopak státní záruky za závazky státních pojišťoven. Lze tedy říci, že stát tímto podporuje rizikovější oblasti segmentu podnikatelského trhu.

Vzájemné pojišťovny – pro tyto instituce je příznačná společná podpora při krytí rizik svých členů, jelikož jde o spojení několika organizací, které vzájemně tato rizika snižují. Případná vzniklá újma jednoho člena organizace se rozprostře

mezi ostatní členy společenství, kteří svým příspěvkem na této škodě participují. Toto riziko nesou pouze vlastníci, kteří jsou současně klienty. Jako pozitivum, plynoucí z absence kalkulace zisku, jež není účelem takového svazku, jsou nízké náklady na pojistné, pokud by se ovšem toto pojistné ukázalo natolik nízké, že by se stalo nedostatečným z důvodu chybné kalkulace předpokládaných škodních událostí, muselo by dojít k vyrovnání dodatečnými příspěvky, naopak samotný přebytek se rozděluje mezi všechny členy společnosti.⁴⁰

Z hlediska činnosti, na které se pojišťovna zaměřuje, dělíme pojišťovny na:

Pojišťovny životní – tyto pojišťovny se zaměřují na poskytování jen životních druhů pojištění. Účelem tohoto pojištění je zabezpečit pojištěného pro případ, kdy dojde k pojistné události a její následek by mohl znamenat snížení příjmů pojištěného nebo jeho rodiny (v tomto případě se jedná o dožití pojištěného), nebo k zabezpečení rodiny pro případ smrti pojištěného. Jde tedy o pojištění, které pokrývá rizika ohrožující životy lidí. Toto pojištění lze sjednat pouze jako obnosové. Jelikož tento druh pojištění není tématem této diplomové práce, dovolím si jen vyjmenovat možné druhy životního pojištění, a to: pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, důchodové pojištění, investiční životní pojištění a v neposlední řadě svatební pojištění.⁴¹

Neživotní pojišťovny – jsou jimi pojišťovny, které poskytují pouze neživotní druhy pojištění. Zde opět přednesu jen stručný nástin co do druhů jednotlivých pojištění, jelikož tomuto tématu se budu věnovat v dalších kapitolách této diplomové práce.⁴² Úrazové pojištění osob, komerční nemocenské pojištění, komerční zdravotní pojištění, pojištění schopnosti splácet, pojištění majetku obyvatelstva, obecné odpovědnostní pojištění, profesní odpovědnostní pojištění, pojištění právní ochrany, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla atd.

Univerzální pojišťovny – jejich portfoliem nabízených produktů je oblast životního i neživotního pojištění. Snahou České republiky je regulace těchto univerzálních pojišťoven spočívající v rozdělení pojišťoven na subjekty

---

⁴⁰ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 171-173

⁴¹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 326-329

⁴² DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 226

poskytující pouze životní nebo neživotní pojištění, tak aby na našem trhu tyto subjekty působily samostatně. Proto Česká republika učinila opatření v podobě neudělování povolení od roku 2000, s tím, že dosavadní pojišťovny, které disponují již tímto povolením, mohou na našem trhu dále působit.⁴³

Specializované pojišťovny – pod tyto pojišťovny řadíme ty, které se výlučně specializují jen na určitý druh či odvětví pojištění nebo na pojištění určitých rizik jako je tomu například pojištění v podobě právní ochrany či úvěrové pojištění a podobně. Mezi tyto pojišťovny taktéž řadíme instituce v podobě zajišťoven, jejichž činností je výlučně provozování zajištění.⁴⁴

Kaptivní pojišťovna – je specifický subjekt na pojistném trhu. Jedná se o pojišťovnu, vlastněnou velkým průmyslovým podnikem či koncernem, jejímž hlavním účelem je pojišťovat rizika svého vlastníka a jeho dceřiných společností.⁴⁵ Z výše uvedeného lze konstatovat, že se jedná o tzv. samopojištění. Svému vlastníkovi přináší benefit ve formě snížení rizik, jež může lépe předvídat a také ovlivňovat. Vlastník má taktéž možnost pojistit ta rizika, která jsou ostatními subjekty na finančním trhu nepojistitelná. Hlavní výhodou tohoto druhu pojišťovnictví je splnění účelu pojištění při snížení nákladů vzhledem k absenci potřeby generovat zisk pro akcionáře jako je tomu u akciové pojišťovny.

Z výroční zprávy dozoru v pojišťovnictví z roku 2018, Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem, které vyhotovila Česká národní banka, se můžeme dočíst, že na našem pojistném trhu působí 46 institucí (celkový počet), z toho 26 tuzemských pojišťoven se sídlem v České republice a 20 poboček zahraničních pojišťoven, které podnikají na území České republiky. Z celkového počtu pojišťoven, se celkem 25 pojišťoven zaměřuje na neživotní pojištění, 7 pojišťoven na životní pojištění, a celkem 14 pojišťoven se specializuje v univerzálním či smíšeném pojištění.⁴⁶

---

⁴³ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 226

⁴⁴ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 171

⁴⁵ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str.171

⁴⁶ Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2018_cz.pdf

3.1. Pojišťovací činnost

Pojišťovací činností rozumíme zejména provozování pojistných produktů, tedy zákonem vymezenou činnost v podobě „přebírání pojistných rizik z uzavřených pojistných smluv a plnění z nich.“⁴⁷ Součástí této činnosti je správa těchto pojištění, likvidace pojistných událostí či poskytování asistenčních služeb. Taktéž s provozováním pojistných produktů je spojena tvorba technických rezerv, jež tvoří pojišťovna z vybraného pojistného, a které pojišťovna buďto používá pro úhradu pojistných plnění v případech, kdy její běžné příjmy nedostačují na pokrytí pojistných událostí v běžném období nebo tyto prostředky z technických rezerv vhodně investuje. Bez využívání těchto technických rezerv by pojišťovna nemohla efektivně fungovat.⁴⁸ Mezi další činnosti pojišťoven patří uzavírání smluv se zajišťovny o zajištění závazků pojišťovny, jež vyplývají z pojistných smluv, které uzavřela. Dále jsou to činnosti, které směřují k předcházení vzniku škod a zmírňování jejich následků. Součástí obchodní činnosti je také péče o klienty v podobě aktualizace pojistných smluv a také nabídka dalších pojistných produktů.⁴⁹ Do této obchodní činnosti spadá taktéž marketing, jenž se soustředí na vývoj a propagace pojistných produktů a volbu prodejního kanálu.

Na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/97/EU o distribuci pojištění jež bylo nutné transponovat do českého právního řádu, došlo k nové právní úpravě distribuci pojištění a to zákonem č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, který nabyt účinnosti 1. 12. 2018. Tato nová právní úprava má dopad především na pojišťovny, jimž klade vyšší nároky na podnikání v tomto odvětví a odráží všeobecný požadavek na kultivaci podnikatelského prostředí v pojišťovnictví, zejména pak v části distribuce pojistných produktů. Kladný dopad má i na samotného spotřebitele, a to zejména ve zlepšení jeho postavení a v ochraně práv ve vztahu s distributory pojistných produktů.⁵⁰

Se vstupem České republiky do Evropské unie se stal český pojistný trh součástí Jednotného evropského pojistného trhu, pro něj tak platí volný pohyb služeb a nabízených produktů, jako samotné uznávání povolení k činnosti

---

⁴⁷ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 3 odst. 1 písm. f)

⁴⁸ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 232

⁴⁹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 80

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění., dostupná z Beck-online databáze citováno dne 12. 8. 2020

pojišťovacích subjektů. Z toho vyplývá, že v rámci Jednotného hospodářského trhu mohou tyto pojišťovny nabízet své pojistné produkty, a to bez povolení v dalších zemích Evropského hospodářského prostoru prostřednictvím svých poboček. Provozování pojišťovací činnosti a podmínky jejího provozování na území České republiky upravuje zákon o pojišťovnictví, který rozděluje pojišťovny podle místa sídla do třech skupin:⁵¹

1) Tuzemská pojišťovna

Je to pojišťovna, která má sídlo na území České republiky. Aby tato pojišťovna mohla zahájit svoji pojišťovací činnost, musí obdržet povolení vydaném Českou národní bankou (dále jen „ČNB“). Bez ohledu na území, na kterém bude vyvíjet svoji činnost, odpovídá za její kontrolu ČNB jako domovský dohledový orgán. ČNB uděluje povolení k provozování pojišťovací činnosti podle pojistných odvětví, která jsou uvedena v příloze č. 1 k zákonu o pojišťovnictví. Tato odvětví jsou životní pojištění nebo neživotní pojištění. Povolení pro životní a neživotní odvětví současně (smíšená činnost) nelze od 1. ledna 2000 udělit. V České republice provozují tuzemské pojišťovny toto smíšené pojištění na základě povolení, které obdrželi před výše zmíněným datem. Původní existující přechodné ustanovení⁵² požadovalo, aby obě tyto činnosti byly do 10 let oddělené do samostatných pojišťoven nebo jedna z nich musela být ukončena. Toto přechodné ustanovení bylo později zrušené zákonem č. 39/2004 Sb. Oddělení těchto činností pouze na životní a neživotní pojištění, zabezpečuje, aby náklady na provoz jedné činnosti nebyly hrazeny z výnosů druhé činnosti a naopak.⁵³ Jsou zde malé výjimky v podobě udělení povolení pro životní pojišťovny v provozování i neživotního pojištění pro případ úrazu nebo nemoci. U neživotní pojišťovny lze udělit povolení podle skupin neživotního pojištění. Právní forma tuzemské pojišťovny může mít pouze povahu akciové společnosti nebo družstva.

Samotný akt udělení povolení ČNB je na základě žádosti podané elektronicky, k níž žadatel přiloží doklady prokazující splnění podmínek uvedených v odstavci 6, a to před dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku.⁵⁴

⁵¹ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) až d), v účinném znění od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁵² Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ustanovení § 42 odst. 2

⁵³ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 89

⁵⁴ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 13 odst. 5, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

Takovéto povolení vydané ČNB k provozu pojišťovací činnosti je platné pro všechny členské státy, a pokud splní takzvanou *notifikační povinnost*⁵⁵, opravňuje to tuzemskou pojišťovnu k provozování pojišťovací činnosti i na území jiného členského státu v podobě pobočky nebo na základě svobody dočasně poskytovat tyto služby.⁵⁶ Určující výši základního kapitálu upravuje ustanovení § 18, který u neživotného pojistného odvětví uvedených v části B přílohy č. 1, stanovuje rozmezí minimálně od 70 000 000 Kč až do 200 000 000 Kč v závislosti na typu poskytovaného pojištění.⁵⁷ Tento základní kapitál je tvořen pouze peněžitým vkladem a musí být v plné výši splacen před podáním žádosti o udělení povolení k provozování jak samotné pojišťovací činnosti, tak také k provozování souběžné pojišťovací činnosti. Obsah, formu a dokumenty, které se přikládají k žádosti, upravuje vyhláška ČNB.⁵⁸

Základním dokumentem, který se posuzuje, je *obchodní plán*⁵⁹ k pojišťovací činnosti. Oproti předchozí právní úpravě nejsou již pro udělení povolení k pojišťovací činnosti vyžadovány pojistné podmínky žadatele, s jedinou zákonnou výjimkou, kdy to vyžaduje speciální právní úprava.⁶⁰ Osvobození od této podmínky dává pojišťovnám možnost pružněji reagovat na vývoj pojišťovacího trhu.

K žádosti musí pojišťovna také přiložit pojistně technické podklady ke své plánované činnosti, jež souvisí s metodou výpočtu pojistného a stanovením výše technických rezerv. Ale také způsob zajištění pojistné činnosti, kde musí pojišťovna doložit existenci vlastních zdrojů, a to zákonem stanovenou výši minima garančního fondu.⁶¹

---

⁵⁵ Je jím proces vedoucí k přístupu pojišťovny na příslušný pojistný trh, kdy je povinností tuzemské pojišťovny oznámit ČNB, že zamýšlí rozšířit svoji činnost na území jednoho nebo více členských států nebo hodlá zřídit svoji pobočku na území jiného členského státu na základě svobody dočasně poskytovat služby.

⁵⁶ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 87

⁵⁷ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 18 odst. 1, písm. b), ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁵⁸ Vyhláška ČNB č. 307/2016 Sb., o žádostech podle zákona o pojišťovnictví, ustanovení § 3, ve znění účinného od 23. 9. 2016

⁵⁹ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 15, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁶⁰ Například: Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla)

⁶¹ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7., str. 70

K samotnému zápisu pojišťovny do obchodního rejstříku dochází na základě pravomocného rozhodnutí o udělení povolení k provozování pojišťovací činnosti. Teprve tento zápis fakticky zakládá právo daného finančního subjektu provozovat pojišťovací činnost.

2) Pojišťovna z jiného členského státu

Je právnickou osobou se sídlem na území jiného členského státu, jež jí bylo uděleno příslušným orgánem povolení k provozování pojišťovací činnosti v tomto jiném členském státě, a to po splnění notifikační povinnosti vůči domovskému státu. Taková pojišťovna má pak oprávnění provozovat svojí pojišťovací činnost na území České republiky, a to formou dočasného poskytování služeb nebo formou usazení, případně oběma formami současně.⁶² Kontrolu nad její činností dozoruje orgán země, kde má tato pojišťovna sídlo. ČNB má pouze oprávnění požadovat informace od příslušného domovského orgánu, aby jí tento orgán sdělil podmínky, za kterých může být pojišťovací činnost vykonávána. Dále má ČNB pravomoc zasáhnout proti pojišťovně, jež porušuje zákonem stanovená pravidla, za předpokladu, že příslušný domovský orgán dohledu neprovedl na žádost ČNB příslušná opatření vedoucí k zajištění souladu se zákonem.

Zvláštní úpravou je pojišťovací činnost v podobě provozování pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla podle pojistného odvětví části B bodu 10 písm. a), která je přílohou č. 1 k zákonu o pojišťovnictví, kdy je tato pojišťovna dnem zahájení své činnosti na území České republiky povinna přispívat do garančního fondu a tím se stává členem České kanceláře pojistitelů.⁶³ Ještě před samotným zřízením pobočky na území České republiky je pojišťovna z jiného členského státu povinna informovat svůj domovský orgán dohledu, a to vše v souladu s právem Evropské unie, o adrese pobočky na území České republiky, o svém obchodním plánu, o rozsahu pojišťovací činnosti podle pojistných odvětví atd.. Domovský dozorový orgán pak tyto informace společně s potvrzením o splnění solventnostního kapitálového požadavku zašle ČNB. Tato pojišťovna je pak dále povinna předložit pojistné podmínky, jestliže uzavírá pojistné smlouvy na písemné vyžádání ČNB.⁶⁴ Pokud tato pojišťovna z jiného

---

⁶² KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 83

⁶³ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 103

⁶⁴ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 31 odst. 2, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

členského státu splní veškeré povinnosti, může zahájit svoji činnost na území České republiky formou volného pohybu služeb dnem, kdy byla informována o jejich odeslání domovským dohledovým orgánem.⁶⁵

3) Pojišťovna z třetího státu

Je taktéž právnickou osobou, jež má sídlo na území třetího státu, tedy mimo území Evropského hospodářského prostoru.⁶⁶ Jelikož tato pojišťovna neparticipuje na výhodách jednotného evropského pasu, musí požádat o povolení k provozování pojišťovací činnosti příslušný dozorový orgán každého členského státu zvlášť, ve kterém zamýšlí provozovat svoji činnost. Povolení k provozování pojišťovací činnosti pojišťovně z třetího státu uděluje ČNB na základě elektronické žádosti, a to za stejných podmínek jaké musí splnit tuzemská pojišťovna. Provozovat tuto pojišťovací činnost může pouze ve formě pobočky jako svého odštěpného závodu zřízeného na území České republiky na základě uděleného povolení ČNB.⁶⁷

Jestliže se jedná o pobočku pojišťovny se sídlem ve Švýcarské konfederaci, která hodlá na území České republiky provozovat pojišťovací činnost podle jednoho nebo více pojistných odvětví neživotního pojištění, řídí se tato pobočka pojišťovny a ČNB zákonem o pojišťovnictví, pokud Dohoda mezi Evropským hospodářským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přímém pojištění, jiném než životním nebo pokud jiná mezinárodní smlouva nestanoví jinak, než je součástí českého právního řádu.⁶⁸

Pojišťovně z třetího státu umožňuje právo Evropské unie požádat o zvýhodnění této činnosti příslušné dohledové orgány jednotlivých členských států, kde hodlá provozovat svoji pojišťovací činnost. Takovéto zvýhodnění spočívá v určení jednoho dohledového orgánu konkrétního členského státu, který bude nad činností pojišťovny vykonávat dozor na území všech členských států, ve kterých bylo pojišťovně uděleno povolení k této pojišťovací činnosti. Aby tento zvolený dohledový orgán mohl vykonávat svoji činnost, je zde dána povinnost ostatních členských států poskytovat mu informace, které jsou stěžejní

---

⁶⁵ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 105

⁶⁶ SMRŽOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2., str. 247

⁶⁷ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 32 odst. 1 a 2, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁶⁸ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 32 odst. 1 a 2, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

pro výkon dohledové činnosti nad celkovou solventností poboček pojišťovny. Je nad míru jasné, že pokud by taková pojišťovna z třetího státu musela splnit například kapitálové podmínky v každém jednotlivém členském státě zvlášť, bylo by takové podnikání ekonomicky neúnosné a nekonkurenceschopné.⁶⁹

---

⁶⁹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 109 až 110

4. Zajišťovny

Zajišťovna je takzvanou pojišťovnou pojišťovny.⁷⁰ Zajišťovnou se rozumí právnická osoba, jejíchž hlavním úkolem je činnost v podobě přebírání rizik postoupených pojišťovnou nebo jinou zajišťovnou, která provozuje zajišťovací činnost se sídlem na území České republiky s povolením od ČNB. V tomto případě jde o zajištění pojišťovny u jiné pojišťovny, v případech, kdy by nemohla pojišťovna vyplácet velké množství škod, kde by pro tato pojistná plnění nedostačoval její rezervní či pojistný fond. Pokud by totiž přesáhla pojistná plnění výši předepsaného pojistného, mohlo by to ohrozit stabilitu tedy solventnost celé pojišťovny. Z toho vyplývá, že si menší pojišťovny mohou dovolit přijmout větší rizika nežli ta, která by si mohli dovolit bez tohoto zajištění. Právní forma takové společnosti je pouze akciovou společností.

Zajišťovny můžeme členit na společnosti, které poskytují zajištění, na:

1) Profesionální zajišťovny

V současné době na našem území operuje pouze jediná profesionální zajišťovna. Jejím zajišťovací společností VIG Re, která byla založena v roce 2008 v Praze jako první profesionální zajišťovna v České republice. Tato zajišťovna poskytuje zajištění řešení v oblasti kapitálu a řízení rizik pojišťovnám ze skupiny Vienna Insurance Group, ale i mimo tuto skupinu. Jelikož na našem území není jiná profesionální zajišťovna, využívají pojišťovny k zajištění svých rizik služby, které poskytují zahraniční profesionální zajišťovny. Tímto dochází k velkému přesunu finančních prostředků ze země a tím dochází k rostoucí závislosti na výkyvech mezinárodních zajišťovacích trhů.⁷¹ Výhodou zajištění ochrany u těchto společností je flexibilita, rychlé poskytování platby zajištění plnění v případě vzniku pojistné události a vysoká stabilita zajišťovny.

2) Prvopojistitelé, kteří doplňkově či recipročně poskytují zajištění

Jsou jimi subjekty, které jsou v evropském měřítku většinou zajišťovny, jež v rámci holdingu poskytují zajištění pro své dceřiné společnosti. Tento způsob zajištění používají velké subjekty, které působí na finančním trhu, jakými jsou

⁷⁰ SMRŽOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2., str. 248

⁷¹ HRADEC, Milan, Václav KŘIVOHLÁVEK a Jana ZÁRYBNICKÁ. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-48-0., str. 146

například skupiny Generali Holding, Allianz a Axa. Ty postupují tak, že si část zajištění ponechávají a další část uvolňují dále zajišťovatelům. Na pojistném trhu v České republice se vyskytují i pojišťovny, které podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví mají povolení provozovat i zajišťovací činnost.⁷²

3) Kaptivní zajišťovny

Tyto společnosti jsou zpravidla zakládány nadnárodními koncerny, jelikož nakupují ve velké objemu pojištění v oblasti podnikatelských rizik, za nichž poskytují zajistnou ochranu. Ve velké míře jsou sídla těchto společností umístěné v zemích, které jsou tzv. daňovými ráji, a proto přináší velké daňové výhody. Těmito offshorovými zeměmi jsou např. Bermudy, Bahamy, Kajmanské ostrovy, ale také řada států USA a Kanady. Naopak nevýhodou může být nižší stabilita zajišťovny, nízké zajistné provize a také dlouhé lhůty plateb, pokud vznikne pojistná událost.⁷³

4.1. Klasifikace zajištění

Rozlišujeme dvě základní formy zajištění, a to podle způsobu jakým je sjednána zajistná ochrana na:

Obligatorní zajištění – je závazným (povinným) zajištěním, kdy má pojistitel sjednanou smlouvu se zajišťovatelem (*cesionářem*), podle které přenechává (*ceduje*) zajišťovateli všechny obchody stejného rizika a ten je povinen tyto rizika převzít.

Fakultativní zajištění – je příležitostným (nepovinným) zajištěním, kdy prvopojistitel (*cedent*) hledá na trhu zajištění pro každé jednotlivé riziko zvlášť, zajišťovatel se pak svobodně rozhodne, zda pojistné riziko přijme či nikoliv.⁷⁴

---

⁷² Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 4 odst. 3

⁷³ HRADEC, Milan, Václav KŘIVOHLÁVEK a Jana ZÁRYBNICKÁ. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-48-0., str. 150

⁷⁴ DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7., str. 78 a CIPRA, Tomáš. *Pojistná matematika – teorie a praxe*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-11-6., str. 372

4.2. Zajišťovací činnost

Zajišťovací činnost má v soukromém pojišťovnictví unikátní roli, poněvadž umožňuje rozložení pojistných a zajistných rizik na mezinárodní úrovni. Jelikož takovým zajištěním může pojišťovna a zajišťovna zvýšit svoje pojistné a zajistné kapacity a zároveň tím snížit náklady na kapitál. Proto plní zajišťovací činnost důležitou úlohu ve finanční stabilitě pojistných trhů a v celé finanční soustavě. Obdobně jako pojišťovací činnost je definována zajišťovací činnost, jež je v podstatě přenos části rizika převzatého pojišťovnou na jinou pojišťovnu, o které hovoříme jako o zajišťovně.⁷⁵ V zajištění rozlišujeme pasivní zajištění, jež je předáváním pojistných rizik pojišťovnou do zajištění a aktivním zajištěním je přebíráním těchto pojistných rizik zajišťovnou od pojišťoven. Zajišťovací smlouvy jsou převážně sjednávány prostřednictvím makléřských společností, kde podmínky tohoto zajištění jsou obsaženy ve Slipu, který obsahuje popis přebíraného pojistného rizika a základní podmínky zajištění. Zajištění rozlišujeme podle způsobu jednak na zajištění proporcionální (poměrné), které dále dělíme na zajištění kvótové a excedentní, tak na zajištění neproporcionální (škodové), jež se dělí na zajištění druhého rizika, zajištění škodního nadměru a zajištění ročního nadměru.

Jako tomu bylo v případě pojišťoven zákon o pojišťovnictví, dělí zajišťovny na: zajišťovnu tuzemskou, zajišťovnu z jiného členského státu a zajišťovnu z třetího státu působících na území České republiky v závislosti na jejím sídle.

Povolení pro tuzemskou zajišťovnu uděluje ČNB podle odvětví zajištění, a to pro životní nebo neživotní pojištění či pro výkon obou těchto typů pojištění současně. Tato pojišťovna může mít právní formu jak akciové společnosti, tak i formu evropské společnosti. Povolení k výkonu zajišťovací činnosti má taktéž charakter jednotného evropského pasu s tím rozdílem, že zajišťovny se sídlem v členských státech nemají stanovenou notifikační povinnost. Náležitosti žádosti včetně její formy a obsahu dokladů pro udělení povolení k provozování zajišťovací činnosti ČNB upravuje vyhláška ČNB č. 307/2016 Sb.⁷⁶ Taktéž požadavek na základní kapitál je odvislý svojí výší na rozsahu požadované činnosti. Jak pro životní či neživotní zajištění je výše základního kapitálu nejméně

⁷⁵ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7., str. 71

⁷⁶ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 111 až 120

500 000 000 Kč, pro každou činnost zvlášť. Pokud jde o vykonávanou činnost v životním a neživotním zajištění současně, je tento základní kapitál stanoven na minimální částku nejméně 1 000 000 000 Kč. Taktéž tento základní kapitál, jako tomu bylo u tuzemské pojišťovny, je tvořen peněžitým vkladem, který musí být splacen před podáním žádosti o udělení povolení k provozování zajišťovací činností tuzemskou zajišťovnou.⁷⁷

Pokud jde o zajišťovnu z jiného členského státu na území České republiky, není vyžadováno plnění notifikační činnosti pro provozování zajišťovací činnosti zajišťovnou z jiného členského státu na území hostitelských členských států. Tato zajišťovna je oprávněna provozovat svoji zajišťovací činnost na základě svobody dočasného poskytování služeb nebo na právo zřizovat své pobočky na území jiného členského státu v rozsahu v jakém jí bylo uděleno povolení k provozování zajišťovací činnosti v zemi jejího sídla.⁷⁸

Hovoříme-li o činnosti zajišťovny z třetího státu na území České republiky, jejichž sídlo se nachází mimo území Evropské unie, tedy mimo Evropský hospodářský prostor, jež vykonávají zajišťovací činnost na území tohoto jednotného trhu, uplatní se směrnice⁷⁹, které pouze stanovují, že členské státy neuplatní ta ustanovení, která by vedla k příznivějšímu zacházení než se zajišťovnami se sídlem v členském státě. Tudíž se na činnost zajišťoven z třetích států na území České republiky vztahují obdobné podmínky. Tato zajišťovna je oprávněna provozovat svoji zajišťovací činnost na území České republiky skrze zřízené pobočky jako odštěpeného závodu. Opět k provozování zajišťovací činnosti potřebuje tato zajišťovna povolení od ČNB, a to na základě žádosti podané elektronicky, pokud podle zákona o pojišťovnictví nepodléhá pouze informační povinnosti.⁸⁰

---

⁷⁷ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 39 odst. 1, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁷⁸ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 124 a Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 47 odst. 3, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

⁷⁹ Směrnice 2005/68/EHS o zajištění a o změně směrnic Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, taktéž směrnic 98/78/ES a 2002/83/ES, ve znění směrnic Evropského parlamentu a Rady 2007/44/ES a 2008/37/ES, jež zavádí pro zajišťovny z členských států princip povolení, respektive jednotný evropský pas.

⁸⁰ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 125 a Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ustanovení § 47 odst. 1 a 2, ve znění účinného od 4. 1. 2019 do 31. 12. 2020

5. Pojistná smlouva

Pojistná smlouva v pojišťovnictví hraje svojí nezastupitelnou roli, jelikož jejím dobrovolným uzavřením je deklarován dvoustranný právní vztah, na jehož základě vzniká pojištění fyzických a právnických osob. Svým vymezením pojistná smlouva stanovuje základní práva a povinnosti smluvních stran. Na základě pojistné smlouvy vzniká smluvní pojištění povinné i dobrovolné. Je nutné zmínit, že pojištění také může vzniknout na základě jiných skutečností, se kterou zákon jeho vznik spojuje, jako je tomu u zákonného pojištění *odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání*.

5.1. Právní úprava pojistné smlouvy

Pojistná smlouva v minulosti doznala mnoha právních úprav, a to jak v obecných, tak i zvláštních právních předpisech. Abych nastínil právní vývoj pojistné smlouvy, budu chronologicky postupovat od právní úpravy obsažené před účinností NOZ.

První novodobou právní úpravou pojištění se zabýval zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) v Hlavě patnácté, kde jsou obsažená ustanovení § 788 až § 828. Tato právní úprava byla poměrně stručná, jelikož obsahovala pouze 41 paragrafů. To mělo za následek, že chybějící zákonná úprava některých institutů musela být dotvářena úpravou v pojistných podmínkách. Takováto úprava přinášela mnoho problémů, které vedly k nejednotnosti smluvních podmínek u jednotlivých poskytovatelů pojištění a k rozdílné interpretaci právem neupravených otázek. Čímž byly kladeny vyšší nároky na osoby, které chtěly uzavřít pojistnou smlouvu, jelikož museli těmto ujednáním věnovat vyšší míru pozornosti.

S účinností od 1. 1. 2005 byla pojistná smlouva upravena ve zvláštním právním předpise, a to v zákoně č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, s tím, že pokud v tomto zákoně chyběla některá právní úprava práv a povinností účastníků nebo ve zvláštním právním předpise⁸¹, použilo se subsidiárně ustanovení OZ.

---

⁸¹ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Zákon o pojistné smlouvě byl již mnohem podrobnější, kdy jednotlivé formy a druhy pojištění upravoval v 73 paragrafech.⁸²

Současnou právní úpravu pojistné smlouvy nalezneme v obecném soukromoprávním kodexu NOZ části čtvrté Relativní majetková práva, v hlavě II. Závazky z právních jednání, díl 15., Závazky z odvážných smluv, v ustanovení § 2758 a následující.⁸³

Z časového hlediska vývoje právní úpravy v jednotlivých kodexech upravujících pojistnou smlouvu, je třeba si uvědomit, že pojistné smlouvy uzavřené v jednotlivých právních režimech jsou nadále platné a dopadá na ně právní úprava účinná v době jejich uzavření. Jelikož zákon o pojistné smlouvě v přechodných ustanoveních stanovoval, že právní vztahy vzniklé z pojistných smluv uzavřených přede dnem nabytí jeho účinnosti se řídí dosavadními právními předpisy, tedy OZ.⁸⁴ Taktéž je tomu mezi zákonem o pojistné smlouvě a NOZ, kde NOZ ve svých přechodných ustanoveních uvádí, že právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé se řídí dosavadními právními předpisy.⁸⁵ Leč nic nebrání tomu, aby si smluvní strany ujednaly, že se jejich práva a povinnosti budou řídit NOZ ode dne nabytí jeho účinnosti.⁸⁶

Rozhodným měřítkem tedy není počátek pojištění, nýbrž okamžik uzavření samotné pojistné smlouvy.⁸⁷

Pojistná smlouva je taktéž upravena právem Evropské unie, a to Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).⁸⁸

Jak již bylo v úvodu zmíněné, NOZ zařazuje pojistnou smlouvu do skupiny smluv odvážných (aleatorních). NOZ definuje odvážnou smlouvu, tak že prospěch

---

⁸² KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 273 až 274

⁸³ ⁸³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

⁸⁴ Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ustanovení § 72 odst. 1, znění účinné od 1.1.2014

⁸⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 3028 odst. 3, věta první, znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

⁸⁶ ⁸⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 3028 odst. 3, věta druhá, znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

⁸⁷ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 274

⁸⁸ Článek 7

nebo neprospěch jedné ze smluvních stran závisí na nejisté události.⁸⁹ Do smluv odvážných taktéž patří smlouva o sázce, hra a los. Oproti pojistné smlouvě, u které není účelem pojištění obohacení pojištěné osoby, ale podstatným je pojistný zájem, má smlouva o sázce spekulativní či zjištný úmysl, jelikož se počítá i s možností značné výhry oproti nevelké investici.⁹⁰ Základním pojmovým znakem pojistné smlouvy je synallagma, které spočívá ve vzájemné platební povinnosti. Kde pojistník má povinnost platit pojistiteli pojistné a pojistitel je povinen poskytnout pojištěnému nebo třetí osobě pojistné plnění v případě, že nastane pojistná událost.⁹¹ Tento vztah popisuje NOZ v ustanovení § 2758, jež definuje pojistnou smlouvu a vymezuje její podstatné náležitosti.⁹²

Pokud je pojistná smlouva uzavírána mezi pojistitelem a spotřebitelem, jedná se o smlouvu o finanční smlouvě podle ustanovení § 1841.⁹³ Na toto ustanovení dopadají jednak obecná ustanovení plynoucí se závazků ze smluv uzavíraných se spotřebitelem tak i ustanovení upravující finanční služby. Podle způsobu sjednání pojištění se mohou na pojistnou smlouvu vztahovat ustanovení Oddílu 2 *upravující uzavírání smluv distančním způsobem a závazky ze smluv uzavíraných mimo obchodní prostory*.⁹⁴ Taktéž sem můžeme zařadit základní principy právní úpravy pojistné smlouvy, mezi něž patří zvýšená ochrana spotřebitele či ochrana slabší strany.⁹⁵ Kdy pojišťovna vůči klientovi v předmětném vztahu vystupuje jako silnější strana. Dalším principem je

---

⁸⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2756, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020, „*Závisí-li podle ujednání stran prospěch, anebo neprospěch alespoň jedné ze smluvních stran na nejisté události, jedná se o smlouvu odvážnou.*“

⁹⁰ ŠLAUF, Petr. § 2756 [Smlouva odvážná]. In: JANDOVÁ, Lucie, ŠLAUF, Petr, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. Pojištění v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1., dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwe2zsgmxhgys7giydcms7ha4v64dggi3tknq#>

⁹¹ PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Pojistná smlouva a její základní znaky. Právní rozhledy. 2018, č. 10, s. 364-366, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhbpaxa4s7geyf6427gm3di&rowIndex=0#>

⁹² Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2758, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020, „*Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné.*“

⁹³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 1841, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020, „*Smlouvou o finanční službě se pro účely úpravy spotřebitelských smluv v tomto zákoně rozumí každá spotřebitelská smlouva týkající se bankovní, úvěrové, platební nebo pojistné služby, smlouva týkající se penzijního připojištění, směny měn, vydávání elektronických peněz a smlouva týkající se poskytování investiční služby nebo obchodu na trhu s investičními nástroji.*“

⁹⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 1798 a následující, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

⁹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 433 odst. 1, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

požadavek na jednání odborníka, kdy pojišťovna musí vystupovat jako odborník.⁹⁶

5.2. Účastníci pojistného vztahu a osoby zúčastněné na pojištění

Smluvními stranami pojistné smlouvy, jak již bylo naznačeno jsou pojistitel a pojistník. Zákon o pojistné smlouvě⁹⁷ vymezoval pojistitele jako právnickou osobu oprávněnou provozovat pojišťovací činnost. Podle NOZ je pojistitelem každý, kdo v této roli vystupuje, a to bez ohledu na to, zda má či nemá oprávnění v pojišťovnictví podnikat a vykonávat pojišťovací činnost. Nedostatek podnikatelského oprávnění pojistitele již tedy nezakládá neplatnost pojistné smlouvy.⁹⁸ Pojistitel je tedy ten, kdo se zavázal poskytnout pojistné plnění.

Pojistník je fyzická nebo právnická osoba, jež s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu a zároveň se zavazuje platit pojistiteli pojistné.

Do dalších účastníků pojištění řadíme především pojištěného, oprávněnou osobu, obmyšleného a také osobu poškozenou.

Pojištěný je „osoba, na jejíž život, zdraví, majetek nebo odpovědnost nebo jinou hodnotu pojistného zájmu se pojištění vztahuje.“⁹⁹ V mnoha případech bude pojistník a pojištěný jedna osoba, jelikož pojistník sjednává pojištění vlastního nebezpečí. Pokud bude uzavřená pojistná smlouva, kde pojistník je od osoby pojištěného odlišný, ale je osobou oprávněnou, jde o pojištění cizího pojistného nebezpečí ve vlastní prospěch s přímým právem poškozeného pojistníka na pojistné plnění. Taktéž může být osoba pojistníka odlišná od osoby pojištěné, kdy je osoba pojištěného osobou odlišnou od osoby oprávněného, v tomto případě jde o pojištění cizího pojistného nebezpečí ve prospěch třetího. Jestliže jde o pojištění cizího pojistného nebezpečí, jak jsem nastínil u posledních dvou možností, kde je osoba pojistníka odlišná od osoby pojištěného, podmiňuje NOZ tento způsob

---

⁹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 5 odst. 1, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020, „Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojená. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“

⁹⁷ Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ustanovení § 3 písm. f)

⁹⁸ ELIÁŠ, Karel. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2, srovnání dostupné z: www.beck-online.cz/

⁹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2766, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

uzavření souhlasem pojištěné osoby.¹⁰⁰ Pojistník stále zůstává stranou pojistné smlouvy, tudíž je zároveň osobou oprávněnou. Pojištěný je toliko subjektem pojistného vztahu, ale už ne stranou pojistné smlouvy.

Osobou oprávněnou je dle NOZ „osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.“¹⁰¹ Takovouto osobou může být pojistník, pojištěný, ale také výslovně určená osoba, která je uvedena v pojistné smlouvě.

Specifickým druhem oprávněné osoby je obmyšlený. Je to osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného. Pokud osoba pojistníka není shodná s osobou pojištěného, může ji pojistník určit jen se souhlasem pojištěného. Tato osoba se určuje jménem a datem narození, popřípadě vztahem k pojištěnému.¹⁰² Legální definici v NOZ nenalezneme, i když s obmyšlenou osobou tento zákon dále pracuje v ustanoveních § 2820 a následující.

Účastníkem pojištění může být také osoba v podobě poškozeného, která má právo na náhradu škody či újmy vůči pojištěnému. V zásadách pojistného práva má pojištěný v rámci pojištění odpovědnosti právo, aby za něho pojistitel nahradil poškozenému škodu či jinou újmu z pojistné události. Jelikož, ale poškozený není účastníkem pojištění, nevzniká mu právo na plnění vůči pojistiteli. Stal by se jím v případech, kdy bylo ujednáno v pojistné smlouvě přímé právo poškozeného na plnění proti pojistiteli, anebo pokud tak stanoví zvláštní zákon. Tímto zákonem je například zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, kde má osoba poškozeného právní postavení účastníka pojištění a je mu tak přiznán přímý nárok na odškodnění z pojistného plnění.¹⁰³

5.3. Vymezení základních pojmů v pojištění

---

¹⁰⁰ Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1310., WAWERKOVÁ, Magdalena. § 2766 Pojištěný. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena., dostupné z: www.beck-online.cz

¹⁰¹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2770, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹⁰² DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 185

¹⁰³ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 279

5.3.1. Nahodilá událost

Nahodilá událost je pro pojistný vztah a pro vymezení pojistné události základním podmínkou. Nahodilou událost nalezneme v ustanovení § 2758 NOZ, kdy toto ustanovení definuje nahodilou událost jako pojistnou událost.¹⁰⁴ Je to nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpise, na který se pojistná smlouva odvolává, a se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění. Podmínkou této nahodilosti je, že není jisté, zda tato pojistná událost v době trvání pojištění nastane nebo není známa doba jejího vzniku. Pojistnou událostí, u které není jisté, jestli vůbec nastane je třeba povodeň, požár atp. Naopak u události, kde není pouze známa doba jejího vzniku, je smrt. Zde musím vymezit rozličnost mezi pojistnou událostí a škodní událostí. Pojistnou událostí je tedy nahodilá událost, která je krytá pojištěním a vztahuje se na ní pojistné plnění poskytnuté od pojistitele. Škodní událost je skutečnost, kdy vznikne škoda, respektive újma a jako taková by mohla zakládat právo na plnění. Škodní událost NOZ nikterak nevymezuje, ale s tímto pojmem pracuje zákon o pojistné smlouvě, a pojistná praxe ho podřazuje pod škodové pojištění. Škodní událostí může být újma na zdraví, majetku nebo také finanční.¹⁰⁵

5.3.2. Pojistné nebezpečí

Pojistné nebezpečí můžeme vymezit jako možnou příčinu, tedy stav nebo děj, který může zakládat vznik pojistné události a tím povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění vymezené pojistnou smlouvou.¹⁰⁶ Tímto pojistným nebezpečím je například vichřice, povodeň, vloupání, nemoc nebo úraz.

---

¹⁰⁴ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu NS 30 Cdo 427/2006 je nahodilou událostí skutečnost určená pojistnými podmínkami, o níž účastníci pojištění odůvodněně předpokládají, že může nastat, v době vzniku pojištění však nevědí, zda nastane., dostupné z: www.beck-online.cz/

¹⁰⁵ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 280

¹⁰⁶ PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. *Pojistná smlouva a její základní znaky*. Právní rozhledy. 2018, č. 10, s. 364-366., dostupné z: www.beck-online.cz/

5.3.3. Pojistné riziko

Pojistné riziko pak určuje samotnou míru pravděpodobnosti vzniku pojistné události, které je vyvolané pojistným nebezpečím. Za pomoci pojistného rizika vyhodnocujeme, jak je pravděpodobné, že dojde k pojistné události z konkrétního nebezpečí. Pokud má pojistník potřebu se chránit proti pojistnému nebezpečí je pojistné riziko jako jeden z faktorů, který pojistitel zvažuje a v jakém rozsahu a za jakých podmínek na konkrétní pojistné nebezpečí pojistnou smlouvu uzavřít.¹⁰⁷

5.3.4. Pojistný zájem

Pojistný zájem je jednou ze základních podmínek směřující k platnému uzavření a trvání pojistné smlouvy. NOZ v ustanovení § 2761 definuje pojistný zájem jako „*oprávněnou potřebu ochrany před následky pojistné události.*“¹⁰⁸ Tento zájem se vztahuje k osobě pojistníka a může směřovat k ochraně vlastního či cizího zájmu před následky možné pojistné události, tedy života, zdraví či majetku, ale také jako zabezpečení pro pozůstalé v případě smrti pojistníka.¹⁰⁹ Pokud je u pojistníka neexistence pojistného zájmu, o kterém věděl a pojistitel nikoliv při vzniku pojistné smlouvy je takové pojištění absolutně neplatné. Důvodová zpráva k pojistnému zájmu uvádí, že důvodem právní úpravy je zabránění možné spekulaci v pojištění, jako je tomu například v podobě sázky a hry.¹¹⁰ Zákon umožňuje pozdější vznik pojistného zájmu v případě pojištění majetku, jímž je tzv. budoucí pojistný zájem. Pokud tento pojistný zájem nevznikne, pojistník není povinen platit pojistné, ale pokud to bylo ujednáno má pojistitel právo na přiměřenou odměnu.¹¹¹

---

¹⁰⁷ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 281

¹⁰⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2761, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹⁰⁹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 282

¹¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz., dostupná z Beck-online databáze citováno dne 16. 8. 2020

¹¹¹ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 282-283

5.4. Práva a povinnosti smluvních stran

NOZ smluvním stranám ukládá i povinnosti před uzavřením pojistné smlouvy. Jsou jimi povinnosti v podobě zajištění informovanosti stran smlouvy a rozsah smluvních podmínek sjednávaného pojištění. Pojistitel i pojistník jsou tak povinni zodpovědět uvedené dotazy pravdivě a úplně, s tím že důležité okolnosti nemohou být zamlčeny.¹¹² Pokud zodpovězení těchto dotazů je nepravdivé a neúplné, a to jak z nedbalosti či úmyslu, je druhá strana smluvního vztahu právo od pojistné smlouvy odstoupit. Toto právo přísluší pojistiteli, pokud prokáže, že by po pravdivém a úplném zodpovězení dotazů smlouvu uzavřel. Právo odstoupit od smlouvy může smluvní strana uplatnit do dvou měsíců ode dne, kdy zjistila nebo musela zjistit skutečnost nepravdivého nebo neúplného zodpovězení dotazů. To má za následek, že se pojistná smlouva ruší od počátku.¹¹³

5.4.1. Práva a povinnosti pojistitele

Pojistitel musí ještě před uzavřením pojistné smlouvy splnit celou řadu informačních povinností, které mu ukládá zákon č. 170/2018 Sb. o distribuci pojištění a zajištění, jež nabyl účinnosti k 1. 5. 2020. Tato povinnost je v pojištění upravena jednak v soukromoprávním tak i ve veřejnoprávní oblasti. Ze strany pojistitele se bude jednat o dotazy, které obvykle směřují ke zdravotnímu stavu pojištěného u pojištění osob, stav pojištěného majetku a jeho zabezpečení, kdy tyto dotazy budou nejčastěji uvedené na formuláři ve formě dotazníku, jež je součástí pojistné smlouvy. Povinnost při jednání o uzavření nebo změně pojistné smlouvy odpovědět pojistníkovi na písemné dotazy, které se vážou k pojištění pravdivě a úplně. Povinnost poskytnout pojistné plnění či sdělit pojistníkovi na jeho žádost zásady pro stanovení výše pojistného.

---

¹¹² Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2788 a § 2789, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹¹³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2808, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

5.4.2. Práva a povinnosti pojistníka

Pojistník má povinnost poskytnout pojistiteli pravdivé informace, a to už při jednání o uzavření pojistné smlouvy. Povinností je taktéž platit řádně a včas pojistné, jakožto bez zbytečného odkladu pojistiteli oznámit pojistnou událost nebo že se zvýšilo pojistné nebezpečí.

5.5. Uzavření pojistné smlouvy

Jak již bylo uvedeno, pojistná smlouva se uzavírá v písemné podobě, jestliže je pojištění uzavírané na delší dobu, než je jeden rok. V případě kratšího pojištění, než je jeden rok nebo pokud si strany ujednájí jinou formu, není písmenná forma nutná.¹¹⁴ Pojistná smlouva je uzavřena přijetím nabídky, kdy jí NOZ považuje za zachovanou, jestliže nabídku pojistník přijal včasným zaplacením pojistného ve správné výši. Pokud se v nabídce neurčí doba do kdy má být přijata, „vyžaduje se její přijetí do jednoho měsíce od dne doručení druhé straně.“¹¹⁵ Povinnosti pojistitele před uzavřením pojistné smlouvy stanovuje NOZ, kdy „pojistitel sdělí před uzavřením smlouvy zájemci o pojištění údaje, jejichž rozsah a způsob předání stanoví jiný zákon upravující pojišťovnictví.“¹¹⁶ Taktéž je zde dána povinnost, pokud dojde ke změně těchto skutečností po dobu pojištění. Pojištění vzniká následující den po dni, kdy byla uzavřena pojistná smlouva, pokud si smluvní strany nedohodnou jinou dobu vzniku pojištění. V pojistné smlouvě lze také sjednat, že se pojištění vztahuje také na dobu přede dnem uzavření pojistné smlouvy.¹¹⁷

5.5.1. Způsob uzavření pojistné smlouvy

Dnešní doba přináší mnoho možných cest, jak je možné s pojistitelem uzavřít pojistnou smlouvu. Záleží tak na samotném klientovi, respektive pojistníkovi, jaký prodejní kanál preferuje.

---

¹¹⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2758, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2759 odst. 1 ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2760, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹¹⁷ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 292-293

Možné varianty jsou:

- osobní uzavření pojistné smlouvy na pobočce pojišťovny,
- prostřednictvím internetu na online srovnávacích či přes mobilní aplikaci pojišťovatele,
- prostřednictvím pojišťovacího zprostředkovatele,
- prostřednictvím dalších prodejních kanálů, jakým mohou být: cestovní kanceláře, makléři, prodejna elektra, pošta atp.

5.6. Pojistka

Pojistku vydá pojistitel pojistníkovi, jako potvrzení o uzavřené smlouvě.¹¹⁸ Pojistka není pojistnou smlouvou je pouze deklaratorním potvrzením o uzavření pojistné smlouvy, a jako taková bude vydána až po jejím uzavření. Pokud by byla pojistka v rozporu s pojistnou smlouvou je pro posouzení smluvního vztahu rozhodná pouze pojistná smlouva. Jestliže by došlo ke zničení, poškození či ztrátě pojistky, vydá pojistitel pojistníkovi na jeho žádost druhopis pojistky.¹¹⁹ Pakliže by pojistná smlouva zakládala povinnost předložit pojistku k uplatnění práv na pojistném plnění, může pojistitel vyžadovat, aby se před vydáním druhopisu umožnila původní pojistka.¹²⁰

V ustanovení § 2777 jsou stanovené náležitosti pojistky, a to rozdílně pokud jde o pojistku uzavřenou v písemné podobě či nikoliv. Jestliže jde o pojistku, která nebyla uzavřena v písemné formě jsou tyto náležitosti podrobnější. V pojistce jsou povinné údaje o čísle smlouvy, určení pojistitele a pojistníka, oprávněná osoba, pojistná událost a pojistné nebezpečí, výše pojistného a jeho splatnost, pojistná doba a údaj o tom, zda se jedná o jednorázové či běžné pojištění. Osoby, které se nacházejí v pojistné smlouvě, musí být identifikovány jménem, bydlištěm případně sídlem a identifikujícím údajem.¹²¹

---

¹¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2775 odst. 1, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2775 odst. 2, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹²⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2776, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹²¹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2777, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

5.7. Pojistné

Podstatnou součástí pojistné smlouvy je vymezení pojistného a jeho splatnost. Pojistné je úplata za poskytování pojistné ochrany pojistitelem. Zde je zřejmý vztah, že tato úplata slouží v přenesení negativních finančních důsledků nahodilé události z jednotlivých subjektů na pojistitele. Povinnost pojistníka je platit pojistiteli toto sjednané pojistné po celou dobu trvání pojištění. Samotnou výši pojistného si dohodne pojistitel s pojistníkem v pojistné smlouvě, ale jeho výši však primárně určuje pojistitel. Ten je při stanovení výše pojistného vázán mnoha právními předpisy, které musí odpovídat požadavkům z hlediska provozování pojištění. Velikost pojistného vychází z reálných pojistně matematických předpokladů, aby dovolilo pojistiteli vytvořit příslušné pojistně technické rezervy, jež umožní trvalou splnitelnost všech jejích závazků. Dále se do výše pojistného promítají provozní a správní náklady pojišťovny, které jsou spojené s provozem daného pojistného produktu. Pojišťovna také musí reagovat na situace na pojistném trhu, jako je konkurence a na obecné ekonomické faktory v podobě inflace či oblast úrokové míry. V neposlední řadě tento druh podnikání musí přinášet pojišťovně také zisk.¹²²

Pojistné je sjednáno buďto jako jednorázové nebo běžné. Jednorázové pojistné je stanovené po celou pojistnou dobu, na kterou bylo pojištění sjednáno a je splatné dnem počátku pojištění. Toto pojistné je obvyklé u smluv, které se uzavírají na krátkou dobu. Běžné pojistné se stanovuje za určitá pojistná období, jako je rok, pololetí, čtvrtletí, měsíc a je splatné opakovaně ve splátkách, obvykle na počátku, tedy prvním dnem jednotlivých pojistných období. Pojišťovna taktéž zvýhodňuje placení pojistného za delší pojistné období dopředu v podobě slev v procentech. Běžné pojistné se většinou uplatňuje u smluv na dobu neurčitou.¹²³

Na splatnost pojistného se váže skutečnost, že takové pojistné musí být uhrazeno řádně, tedy včas a v plné výši, které bylo ujednáno. Včasné nezaplacení pojistného může vyvolávat pro pojistníka důsledky v podobě úroků z prodlení na základě §1970 NOZ a vystavení se riziku zániku pojištění pro neplacení pojistného. Za řádné uhrazení pojistného je považováno připsání pojistného na účet poskytovatele platebních služeb pojistitele. Jelikož výše pojistného je

---

¹²² DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 58

¹²³ CIPRA, Tomáš. *Pojistná matematika – teorie a praxe*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-11-6., str. 24

stanoveno v pojistné smlouvě je jeho změna možná pouze na základě dohody mezi pojistitelem a pojistníkem. NOZ připouští zvýšení pojistného i jednostranně pojistitelem, pokud jsou v pojistné smlouvě ujednány podmínky, za kterých má pojistitel právo při jejich splnění upravit výši běžného pojištění na další pojistné období.¹²⁴ Pojistitel je však povinen novou výši pojistného sdělit pojistníkovi nejpozději dva měsíce přede dnem splatnosti pojistného na další pojistné období, ke kterému se nová výše pojistného má změnit. Pakliže pojistník s novou výši pojistného nesouhlasí, musí projevit svůj nesouhlas sdělit nejpozději do jednoho měsíce ode dne, od kterého se o změně dozvěděl. Pokud tak pojistník učiní, pojištění zaniká posledním dnem, na který bylo pojištění sjednáno. Jestliže pojistitel pojistníka nespraví o tomto následku, výše pojistného se nemění.¹²⁵

5.8. Pojistné podmínky

Součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky, ale také všeobecné a zvláštní pojistné podmínky, které jsou převážně rovněž součástí pojistné smlouvy. Pojistné podmínky jsou podmínky, které podrobněji vymezují a upravují vznik, zánik a trvání pojištění, výluky z pojištění, pojistnou událost, způsob určení rozsahu pojistného plnění a jeho splatnost. Pokud odkazuje pojistná smlouva na tyto podmínky je pojistitel povinen pojistníka, aby se s nimi seznámil, a to ještě před uzavřením pojistné smlouvy. Jestliže se smlouva uzavírá formou obchodu na dálku, musí pojistitel tuto povinnost splnit ihned po uzavření pojistné smlouvy.¹²⁶

5.8.1. Všeobecné pojistné podmínky

Jsou to pojistné podmínky pro určitý pojistný produkt, které charakterizují pojistnou událost včetně jeho výluk a určují rámec rizik, jež jsou pojištěním kryta. Tyto podmínky platí pro všechny pojistníky sjednávající stejný produkt pojištění.

---

¹²⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2785, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2786, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹²⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2774 odst. 2 a § 1845 odst. 1, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

5.8.2. Zvláštní pojistné podmínky

Jsou jimi pojistné podmínky pro konkrétní pojištění a zpřesňují všeobecné pojistné podmínky.¹²⁷

---

¹²⁷ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 48

6. Pojištění škodové a obnosové

Pojištění dělíme z hlediska soukromoprávního na škodová a obnosová pojištění. Určující hledisko, zda se bude jednat o pojištění škodové či obnosové je věcné vymezení pojistných produktů nabízených pojistitelem. Samotné rozdělení tohoto pojištění má přímý vliv na práva a povinnosti, které vyplývají z pojistného vztahu.

6.1. Pojištění škodové

Účelem škodového pojištění je náhrada vzniklé škody v důsledku pojistné události, kdy pojistitel poskytne pojistné plnění v rozsahu ujednaném a vyrovná tento majetkový úbytek.¹²⁸ Z toho vyplývá, že pojištěný nemůže od pojišťovny získat vyšší pojistné plnění, než je vzniklá škoda. Pokud by měl pojistník sjednáno na jedno riziko více pojištění, samotné pojistné plnění by přesto nesmělo překročit velikost způsobené škody. Jestliže by toto pojistné plnění bylo vyšší než velikost vzniklé škody, jednalo by se v rámci škodového pojištění o kvalifikovaný trestný čin podvodu. Pojištění škodové lze sjednat v majetkovém pojištění, pojištění odpovědnosti, pojištění právní ochrany, pojištění úvěru nebo záruky.¹²⁹

6.2. Pojištění obnosové

Pojištění obnosové, též historicky nazývaná pojištění sumová nebo pojištění na pojistnou částku slouží k získání předem ujednaného peněžního obnosu v pojistné smlouvě, popřípadě v pojistných podmínkách jako pojistné plnění z nastalé pojistné události. V takovém případě se pojistitel v ujednaném rozsahu zavazuje poskytnout jednorázově nebo opakovaně pojistné plnění. Pojistné plnění není závislé na výši škody, jelikož se odvíjí od předem stanovené výši pojistné částky. Obecnou základní definici nalezneme v NOZ.¹³⁰ Z hlediska právní úpravy neexistují pro obnosová pojištění omezení ve velikosti sjednaných pojistných částek nebo pro počet pojištění sjednaných pro krytí jednoho rizika. Jedná se o

---

¹²⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2811, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹²⁹ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 47-48

¹³⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2821 a následující, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

potřebu krytí pojistných rizik, u nichž nelze, nebo lze jen velmi obtížně peněžně ohodnotit výsledek dopadu nahodilosti.¹³¹ Do obnosového pojištění tradičně řadíme životní pojištění (pojištění osob, na dožití, smrti, invalidity nebo pojištění pracovní neschopnosti).¹³²

---

¹³¹ DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. *Teorie pojistných trhů*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7., str. 58

¹³² DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 52

7. Množné pojištění

V pojišťovnictví se lze běžně setkat se situacemi, kdy je stejný pojistný zájem pojištěn u více pojistitelů proti stejnému pojistnému nebezpečí, z nichž má být plněno v případě téže události.¹³³ A proto v těchto případech hovoříme o množném pojištění, které má tři podoby. Jsou jimi soupojištění, souběžné pojištění a vícenásobné pojištění.

7.1. Soupojištění

Soupojištění představuje stav, kdy existuje mezi pojistníkem a více pojistiteli pojistný právní vztah. Tento institut je využíván u velkých pojistných rizik, kde představuje rozdělení pojistného rizika mezi více pojistitelů, jež jsou zastoupeni vedoucím pojistitelem, který stanoví výši pojistného a pojistné podmínky. Jsou jimi řešeny situace, kdy pojistitel nechce nést pojistné riziko sám a chce se o jeho krytí podělit s dalšími pojistiteli anebo pojistné riziko přesahuje možnosti jednoho pojistitele. Právo na pojistné plnění je uplatňováno vůči vedoucímu pojistiteli a tito pojistitelé se pak mezi sebou vzájemně vypořádají podle svých podílů.¹³⁴ Tyto podíly jsou buď stejné, nebo jejich velikost stanoví smlouva.

7.2. Souběžné pojištění

Tento druh množného pojištění nastává tehdy, kdy pojistník uzavře pojistnou smlouvu na pojistné riziko u více pojistitelů, ale souhrn pojistných částek nepřesahuje hodnotu pojištěného majetku, nebo úhrn limitů pojistného plnění nepřesahuje skutečnou výši pojistného plnění, na který vznikl pojistníkovi právní nárok. V tomto případě se jedná o to, že pojistník uzavřel více pojistných smluv u pojistitelů na stejné pojistné nebezpečí, a tudíž každý z pojistitelů je povinen poskytnout pojistníkovi pojistné plnění v daném rozsahu, jež si sjednali v pojistné smlouvě, nepřesahuje-li součet těchto plnění vzniklou škodu nebo pojistnou hodnotu. Z toho vyplývá, že každý pojistitel poskytuje pojistné plnění

---

¹³³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2816, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020., „Je-li týž pojistný zájem pojištěn proti témuž pojistnému nebezpečí a pro tutéž dobu u několika pojistitelů, vzniká množné pojištění.“

¹³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2817 odst. 3, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

v rozsahu daném svojí pojistnou smlouvou, bez ohledu na ostatní pojištění.¹³⁵ Podrobnější právní úpravu než vymezení popisu, NOZ neupravuje.¹³⁶

7.3. Vícenásobné pojištění

Vícenásobné pojištění je nejčastější variantou množného pojištění, důvodem může být, že si pojistníci tato uzavřená pojištění nepamatují nebo naopak jsou si vědomi jejich existencí, ale neorientují se v pojišťovacím prostředí. Opět toto množné pojištění vzniká uzavřením více pojistných smluv mezi pojistníkem a dvěma a více pojistiteli. Hlavní rozdíl je ten, že souhrn pojistných částek přesahuje hodnotu pojištěného majetku, nebo úhrn limitů pojistného plnění přesahuje skutečnou výši vzniklé škody.¹³⁷ I zde se jedná o to, že pojistník uzavřel více pojistných smluv u pojistitelů na stejné pojistné nebezpečí. S tím, že pokud by každý pojistitel, s nímž pojistník uzavřel pojistnou smlouvu, plnil do výše limitů či pojistných částek, které si stanovili, došlo by tím u pojistníka případně pojištěného k bezdůvodnému obohacení. V NOZ nalezneme pravidla jednak v případě vzniku vícenásobného pojištění, tak při případné pojistné události u vícenásobného pojištění.¹³⁸ Jestliže už tento stav nastane je pojistník povinen tuto skutečnost oznámit každému pojistiteli, a to bez zbytečného odkladu. Kde v tomto oznámení pojistník uvede ostatní pojistitele včetně pojistných částek nebo limitů pojistných plnění, které má sjednané v jednotlivých pojistných smlouvách. Dojde-li k pojistné události, pojistník toto oznámí jednomu z pojistitelů, ten je pak povinen poskytnout pojistné plnění do výše pojistné částky nebo do výše limitů pojistného plnění uvedené v pojistné smlouvě. Pojistitel je pak dále oprávněn požadovat od ostatních pojistitelů poměrnou část výdajů na poskytnuté pojistné plnění. Jestliže by škoda převyšovala sjednanou pojistnou částku nebo limity pojistného plnění u tohoto pojistitele a toto plnění by nepostačovalo na vyrovnání celého úbytku majetku, který vznikl v důsledku pojistné události, je pak

---

¹³⁵ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 312

¹³⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2816 písm. b), ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹³⁷ KARFÍKOVÁ, Marie. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-935-0., str. 253

¹³⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2818, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

oprávněná osoba oprávněna požadovat pojistné plnění i po ostatních pojistitelích, a to do výše vyrovnání úbytku majetku.¹³⁹

---

¹³⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2818 odst. 1 a 2, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020 a KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 313

8. Neživotní pojištění

Neživotní pojištění se zabývá krytím rizik z pojistných nebezpečí neživotního charakteru. Do neživotního pojištění spadají pojistná odvětví uvedená v části B přílohy č. 1 k zákonu o pojišťovnictví.¹⁴⁰ Neživotní pojištění se liší od životního pojištění tím, že pracuje zcela s náhodnými jevy. Rizika, která jsou krytá neživotním pojištěním, můžeme rozčlenit na pojištění osob, majetku a odpovědnosti. Pojistné smlouvy u neživotních pojištění se sjednávají na dobu jednoho roku, s tím, že pojistná smlouva je automaticky prodlužovaná, pokud nedojde k výpovědi. V současném pojistném trhu jsou v pojistných produktech rizika kombinována, a to i s produkty životního pojištění. Pro stručný výklad jednotlivých kategorií neživotního pojištění je dělíme do oblastí, na které se zaměřím v následujících podkapitolách.

8.1. Neživotní pojištění osob

Neživotní pojištění osob můžeme dále dělit na úrazové pojištění a komerční nemocenské pojištění.

Úrazové pojištění – úrazové pojištění kryje rizika vzniklé úrazem a tím zabezpečuje pojištěného nebo jeho rodinu před finančními důsledky, pokud by došlo ke snížení jeho příjmů. Protože nová právní úprava v podobě NOZ již nevymezuje přesnou definici úrazu, bude záviset na smluvním ujednání stran, jakou definici pro úraz budou používat, jelikož se k této definici bude vázat povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění. Většina pojistitelů převzala do svých pojistných podmínek zákonnou definici ze zákona o pojistné smlouvě.¹⁴¹ Úrazové pojištění kryje trvalé následky úrazu a smrt následkem úrazu.

Komerční nemocenské pojištění – tento druh pojištění, slouží jako doplněk povinného sociálního nemocenského pojištění a všeobecného zdravotního pojištění, které pod svými produkty nabízejí pojišťovny. Tento pojistný produkt si sjednávají klienti, kteří mají zájem o vyšší krytí potřeb, než se uplatňuje v rámci povinného pojištění. Těmito vyššími potřebami mohou být: pojištění denní dávky

---

¹⁴⁰ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, Příloha č. 1, část B

¹⁴¹ Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ustanovení § 60 odst. 2, „Úrazem se rozumí neočekávané a náhlé působení zevních sil nebo vlastní tělesné síly nezávisle na vůli pojištěného, ke kterému došlo během trvání soukromého pojištění a kterým bylo pojištěnému způsobeno poškození zdraví nebo smrt.“

při pracovní neschopnosti¹⁴², pojištění léčebných výloh, pojištění vážných onemocnění atd.¹⁴³

8.2. Pojištění majetková

Tento druh pojištění je nejrozšířenějším pojištěním, je to dáno zejména tím, že každý vlastní nějaký majetek, na který by se mohlo vztahovat pojištění. Jak vyplývá ze samotného názvu, majetková pojištění slouží ke krytí škod na majetku fyzických i právnických osob. Abychom mohli dále hovořit o majetku, je potřeba vymezit obsah tohoto pojmu. Proto budeme vycházet z definice majetku obsažené v ustanovení § 495 NOZ, podle něhož je majetkem souhrn všeho, co osobě patří.¹⁴⁴ Může se tedy jednat jak o věci hmotné, a to movité nebo nemovité, ale také o věci nehmotné. Pokud jde o pojištění majetku, hovoříme o pojištění věci hmotných nemovitých či movitých. V rámci jednotlivých pojistných produktů zde vstupuje faktor v podobě struktury vlastnických vztahů, způsob využití věci či postavení vlastníka. Majetková pojištění v sobě zahrnují celou řadu rizik, jako jsou živelní rizika – povodeň, vichřice, požár, pád stromu, krupobití, blesk apod., vodovodní rizika – jde o škody způsobené vytékající vodou z různých zařízení, odcizení a vandalství – způsobené zásahem třetí osoby, anebo strojní rizika – havárie nebo porucha strojního zařízení.¹⁴⁵

8.3. Vybrané typy pojištění

Vybraným typem pojištění je pojištění majetku obyvatelstva, jelikož tyto pojistné produkty patří k nejrozšířenějším. Řadíme sem pojištění domácnosti, pojištění budov a havarijní pojištění (o havarijním pojištění bude hovořeno v další kapitole). Většina klientů zaměřuje pojištění budov s pojištěním domácnosti.

---

¹⁴² Je nutné zmínit, že u tohoto pojištění je uplatňována tzv. karenční lhůta, kterou musí pojištěný překročit, aby byl pojistitel povinen vyplatit pojistné plnění, obvykle je tato doba sjednávána na délku 7, 14, 30 apod. dní, jelikož se délka karenční lhůty promítá i do samotného pojistného, které hradí pojištěný

¹⁴³ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 178 až 184

¹⁴⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 495, první věta, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

¹⁴⁵ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 143

Pojištění budov – zde se pojišťují stavby jako rodinné domy (i rozestavěné), byty, rekreační stavby a jiné budovy, které jsou vyjmenované v pojistné smlouvě. Zde můžeme pojištění dělit do tří variant, a to základní pojištění – zahrnuje krytí rizika požáru, blesku, výbuchu, vichřice, odcizení a vandalstvím, širší pojištění – zahrnuje navíc i riziko pádu předmětů, zřícení skla, vodovodní rizika, a nejširší pojištění – (AllRisks), které zahrnuje i válečná a politická rizika.

Pojištění domácnosti – předmětem pojištění je soubor movitých věcí sloužící členům domácnosti. Jedná se o sdružené krytí různých rizik, jakými jsou např. živelní rizika, vodovodní rizika nebo rizika odcizení apod.¹⁴⁶

8.3.1. Pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti se sjednává pro krytí škod, které souvisejí s činností pojištěného. Tedy, že pojištěný jakožto škůdce může způsobit svojí činností újmu třetí osobě a vznikne mu tak povinnost k náhradě. Tato újma může vzniknout na majetku, zdraví a životě nebo jím může být i újma finanční. Jako předmět pojištění je právní vztah mezi pojištěným a osobou, jíž vznikla újma. Účelem tohoto pojištění je ochrana pojištěného před následky, které by mohly nastat z jeho činnosti za níž by jinak odpovídal finančně sám. U odpovědnostního pojištění můžeme spatřovat také ochranu poškozeného, která spočívá v přímém nároku na náhradu jeho újmy, kdy nemusí nést následky při případné neschopnosti škůdce vzniklou újmu nahradit, jelikož je poškozenému poskytnuta tato kompenzace v rámci sjednaného pojištění. Tato ochrana je nejvíce viditelná právě u povinných smluvních pojištění, kde jsou subjekty povinni toto odpovědnostní pojištění uzavřít na základě zvláštních právních předpisů.¹⁴⁷ Pojišťovna pojistné plnění vyplácí až na základě rozhodnutí soudu či jiného orgánu o povinnosti nahradit škodu. Pojistné plnění se pak nevyplácí pojištěnému, ale oprávněným subjektům, které mají právo na náhradu škody v rozsahu, v jakém za ni pojištěný odpovídá.

K těmto náhradám patří náhrady za věcné škody, finanční ztráty, za ztráty na výdělku, náklady za soudní řízení atp.

---

¹⁴⁶ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 185 až 189

¹⁴⁷ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 353-354

Vybrané pojistné produkty odpovědnostního pojištění řadíme podle charakteru odpovědnostních rizik do těchto oblastí:

1) Povinné smluvní pojištění odpovědnosti

Sem patří zejména pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a pojištění odpovědnosti za škody vzniklé při výkonu povolání (advokáti, notáři, daňový poradci apod.)

2) Zákonné pojištění odpovědnosti za škody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

3) Obecné odpovědnostní pojištění

Do této kategorie spadá zejména pojištění odpovědnosti za škody v běžném občanském životě, pojištění odpovědnosti za škodu zaměstnance při výkonu povolání a pojištění obecné odpovědnosti za škodu podnikatele (odpovědnost z provozní činnosti, odpovědnost za výrobek).¹⁴⁸

8.3.2. Pojištění právní ochrany

Pojištění zajišťuje právní ochranu pojištěného v podobě krytí nákladů v souvislosti s právními úkony směřující k uplatnění jeho práva, jež jsou vymezené v pojistné smlouvě. Pro tento druh pojištění není rozhodující, jestli je osoba obžalovaná či žalující. Samotnou definici včetně práv a povinností, které upravují pojištění právní ochrany, nalezneme v ustanovení § 2856 a následující.¹⁴⁹ V rámci pojistného plnění jsou ve většině případů kryty: soudní výdaje a náklady, náklady na svědky a soudní znalce, odměny a náklady zvoleného právního zástupce, výdaje pojištěného za cesty k soudním řízením apod. Jak se mnozí domnívají, toto pojištění se nevztahuje na udělené pokuty či tresty. Do pojištění právní ochrany spadá také poskytování právních rad a právní asistence. Toto

---

¹⁴⁸ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 210 až 218

¹⁴⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2856 až § 2860, ve znění účinné od 1. 7. 2020 do 31. 12. 2020

pojištění je oddělené s ohledem na možný střet zájmů od ostatních pojistných produktů, jež je nabízeno převážně specializovanou pojišťovnou.¹⁵⁰

8.3.3. Cestovní pojištění

Toto pojištění slouží k ochraně pojištěného před možnými následky nahodilých událostí, které mohou nastat při cestách mimo trvalé bydliště, zejména do zahraničí. Z tohoto důvodu přináší pojištěnému jistý druh zabezpečení, co do možných vzniklých nákladů plynoucích z různých situací. V České republice je základní zdravotní péče hrazena zdravotní pojišťovnou, naopak v zahraničí bychom si jí museli bez cestovního pojištění hradit sami. V cestovním pojištění dochází ke kombinaci rozdílných pojistných produktů. Je zde sdruženo několik následujících typů pojištění.

Pojištění léčebných výloh, které kryje náklady na ošetření, léčení, léky, pobyty v nemocnici a repatriaci. Úrazové i životní pojištění, kde jsou krytá rizika, která zahrnují pojistná plnění v případě trvalých následků úrazů, smrt na následky úrazu a odškodné. Pojištění zavazadel se vztahuje na věci osobní potřeby, které si pojištěný sebou veze nebo i případně pořídí v průběhu cesty. Věci, které jsou kryté pojištěním, jsou detailně vyjmenovány v pojistných podmínkách. Připojištění odpovědnosti za škodu způsobenou třetí osobě kryje škody na majetku, zdravý a finanční ztráty, asistenční služby, majtkové a odpovědnostní pojištění. Pojištění storna pojišťuje stornovací poplatek při zrušení cesty, který požaduje cestovní kancelář. A následně další, jako je pojištění: právní ochrany, opuštění domácnosti, půjčeného vozidla, rizikových sportů apod. Jednotlivá rizika jsou vyjmenována v jednotlivých pojistných smlouvách pojišťovatelů)¹⁵¹ Každá z pojišťoven má nastavené maximální limity pojistného plnění, kromě pojišťovny Allianz a.s., která má neomezené limity pro léčebné výlohy. Druhy cestovního pojištění se liší podle typu cesty a míry rizika, proto pojišťovny svým klientům dávají možnost výběrů z několika variant pojištění s možností připojištění individuálních rizik, tak aby co nejvíce vyhověli nejširší poptávce.

---

¹⁵⁰ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4., str. 162-163

¹⁵¹ DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5., str. 183-184

Cestovní pojištění lze sjednat na různou délku podle účelu cesty na: krátkodobé pojištění pro účely dovolené, dlouhodobé pojištění pro pracovní cesty či pobyty, celoroční pojištění, firemní pojištění pro pracovníky vyslané zaměstnavatelem na služební či pracovní cestu.

9. Neživotní pojištění de lege lata

Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla představuje v právní úpravě tzv. povinných pojištění (pojištění, u nichž je osobě zvláštním právním předpisem uložena povinnost uzavřít pojistnou smlouvu) specifikum v tom, že vymezuje ve srovnání s ostatními povinnými pojištěními velmi detailně, na jaké typy nároků na náhradu škody se pojištění musí vztahovat, a tím nenechává přílišný prostor případnému odchylnému ujednání mezi pojistníkem a pojistitelem. Účelem takto striktního vymezení je primárně ochrana poškozeného.

9.1. Pojištění motorových vozidel

Pojištění motorových vozidel jako jedno z odvětví neživotního pojištění v sobě obsahuje jednak pojištění odpovědnosti za újmy způsobené provozem motorových vozidel, které se sjednává jako povinné smluvní pojištění a havarijní (kasko) pojištění, jež je pojištěním dobrovolným smluvním.

9.1.1. Pojištění odpovědnosti za újmu způsobené provozem motorových vozidel

Hlavním důvodem zařazení tohoto odpovědnostního pojištění do našeho právního řádu je primární ochrana poškozených při dopravních nehodách, s níž je spojená závažnost, četnost a zvýšené riziko vyšších škod způsobených provozem motorových vozidel. Dalším důvodem je soulad právní úpravy s unijním právem, jelikož se do tohoto odpovědnostního pojištění pomítají směrnice Evropské unie, respektive Evropského parlamentu a Rady. V našem právním řádu nalezneme speciální právní úpravu v zákoně č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, zkráceně též zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, a to formou povinného smluvního pojištění, tj. pojištění, u něhož je osobě uložena povinnost uzavřít pojistnou smlouvu dána zvláštním právním předpisem. S účinností tohoto zákona, tedy 1. ledna 2000 došlo ke změně režimu tohoto pojištění, jelikož do té doby se jednalo o pojištění zákonné. Mimo úpravy pojištění odpovědnosti je také předmětem úpravy zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla zřízení České kanceláře pojistitelů jakožto národní kanceláře ve vztahu k předpisům

unijního práva včetně jejího právního postavení, organizace a předmětu činnosti. Pojištění odpovědnosti za škody (újmy) lze sjednat pouze jako pojištění škodové, jeho účelem je náhrada škody, jež vznikne v důsledku pojistné události.¹⁵²

9.1.1.1. Právní úprava pojištění odpovědnosti z provozu vozidla ve světle unijního práva

Současná podoba zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla je ovlivňována právem Evropské unie, a to má za následek celou řadu novel, které reagovali na změny v komunitárním právu v souvislosti s úpravou pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrolu povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění. V současné době bylo vydáno pět motorových směrnic, které upravují problematiku pojištění motorových vozidel, jež byly implementovány všemi členskými zeměmi Evropské unie.

9.1.1.1.1. První motorová směrnice

Historicky první motorová směrnice byla vydána ze dne 24. dubna 1972, jež byla směrnicí Rady 72/166/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.

Touto směrnicí bylo upuštěno od vykonávání celních kontrol pojištění u vozidel překračující hranice mezi členskými státy, a to z důvodu že by mohly bránit volnému pohybu motorových vozidel a osob uvnitř Společenství, jelikož cílem Smlouvy je umožnit volný pohyb zboží a osob a také vytvořit společný trh, jež má vlastnosti obdobné vnitřnímu trhu.

V článku 2. je uvedeno, že se upustí od kontrol u vozidel, která mají obvyklé stanoviště na území jiného členského státu a u vozidel, která mají obvyklé stanoviště na území třetí země a vstupují na jejich území z území jiného členského státu, s tím, že členské státy mohou provádět namátkové kontroly.

---

¹⁵² KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. *Pojišťovací právo*. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 307

V článku 3. je konstatováno, že každý členský stát přijme taková opatření, aby občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel byla kryta pojištěním. Obvyklým stanovištěm je myšleno území státu, v němž je vozidlo evidováno.

Článkem 4. tato směrnice stanovila jako uznávaný doklad tzv. zelenou kartou, jež svědčí o sjednaném pojištění. Pokud by tento doklad nebyl předložen, byl by držitel vozidla nucen uzavřít na hranicích pojistnou smlouvu hraničního pojištění splňující požadavky dotyčného členského státu.¹⁵³

9.1.1.1.2. Druhá motorová směrnice

Druhá směrnice Rady 84/5/EHS je ze dne 30. prosince 1983 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Tato směrnice byla přijata z důvodu nadále existujících rozdílů mezi právními předpisy různých členských států, pokud jde o rozsah této povinnosti uzavřít pojištění odpovědnosti, jež by přispělo ke zvýšení ochrany poškozených.

Dále zakotvila, že povinné pojištění, které bylo upraveno první motorovou směrnicí 72/166/EHS v článku 3 odst. 1 musí zahrnovat krytí věcných škod včetně krytí škod na zdraví poškozených. Tato směrnice dále sjednotila výši minimálních částek ve všech členských státech. U škody na zdraví činila tato částka minimálně 350 000 ECU¹⁵⁴ na jednoho poškozeného, jestliže bylo více poškozených z jedné nehody, tato částka se násobila právě jejím počtem. Při věcných škodách činila 100 000 ECU na jednu nehodu, a to bez ohledu na počet poškozených. Směrnice dávala členským státům možnost výběru, s tím, že si mohly zvolit variantu s minimální částkou 500 000 ECU na jednu nehodu s více než jedním poškozeným při škodě na zdraví anebo pokud půjde o škodu na zdraví a o věcnou škodu. U varianty, kde je více poškozených a povaha škody jakákoliv byla stanovená minimální částka na 600 000 ECU na jednu nehodu.

Taktéž směrnicí byla uložena povinnost členským státům zřídit nebo pověřit subjekt, jehož úkolem bude poskytování náhrad za věcné škody a škody na zdraví

---

¹⁵³ Směrnice Rady 72/166/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění., Čl. 2, 3, 4

¹⁵⁴ „ECU“ (European Currency Unit) – evropská zúčtovací jednotka, jež je definována v článku 1 nařízením EHS č. 3180/78

do výše povinného pojištění, jež byly způsobené nezjištěným vozidlem nebo vozidlem, u kterého nebyla splněná pojistná povinnost.¹⁵⁵

9.1.1.3. Třetí motorová směrnice

Třetí směrnicí byla směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

Touto směrnicí bylo rozšířeno krytí odpovědnosti pojištěním za škody na zdraví, a to na všechny osoby cestující ve vozidle kromě řidiče.

Dalším opatřením pro členské státy bylo, aby veškeré pojistky povinného pojištění pokrývaly škody způsobené na území Společenství na základě jediného pojistného, které by zaručovalo pojistnou ochranu.¹⁵⁶

9.1.1.4. Čtvrtá motorová směrnice

Dnem 16. května 2000 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a o změně směrnic Rady 73/239/EHS a 88/357/EHS.

Účelem této směrnice bylo vytvoření opatření pro poškozené, jež mají oprávnění požadovat náhradu na zdraví či náhradu za škodu v důsledku nehody způsobené v jiném členském státě, než má poškozený bydliště či sídlo, které vznikly užíváním pojištěného vozidla, jež má obvyklé stanoviště v členském státě. Tímto opatřením vzniká poškozeným přímý nárok proti pojišťovně, u nichž má sjednané odpovědnostní pojištění na vozidlo osoba, jež je za způsobenou škodu odpovědná.

Dále jsou pojišťovny v každém jiném členském státě, ve kterém získaly úřední povolení k činnosti jmenovat škodního zástupce, jehož úkolem je vyřizování přímých nároků poškozených vůči pojišťovně. Tento škodní zástupce musí být usazen v členském státě, ve kterém byl jmenován. Dalším cílem bylo

---

¹⁵⁵ Směrnice Rady 84/5/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, Čl. 1 odst. 2 a odst. 4

¹⁵⁶ směrnice Rady 90/232/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, Čl. 1 a Čl. 2

zajistit, aby do tří měsíců od podání žádosti o odškodnění poškozeného byla pojišťovnou učiněna nabídka odškodného. Taktéž měl každý členský stát povinnost zřídit či schválit pro poškozené informační středisko a orgán pro odškodnění pověřený poskytováním odškodnění.¹⁵⁷

9.1.1.1.5. Pátá motorová směrnice

V roce 2005 ze dne 11. května byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

Touto vydanou směrnicí došlo ke změnám a doplnění výše zmíněných směrnic, jejíž hlavním důvodem je, že pro evropské občany je pojištění motorových vozidel důležitým tématem v případě dopravní nehody, kdy jsou buď jako pojištěnci či poškozenými. Těmito změnami bylo:

Členské státy upouští od vykonávání kontrol pojištění vozidel, jež jsou z jiného členského státu a vozidel z třetích zemí vstupujících na jejich území z jiného členského státu, s tím, že mohou provádět kontroly pojištění v souvislosti s jinou kontrolou.

Také došlo k úpravě výše minimálních částek pojistného krytí, které stanovila druhá motorová směrnice, kdy u škody na zdraví na každého pojištěného byla stanovena minimální částka krytí na 1 000 000 EUR nebo na každý nárok, a to bez ohledu na počet poškozených na 5 000 000 EUR. U věcných škod bez ohledu na počet poškozených byla stanovena výše minimální částky na každý nárok na 1 000 000 EUR.

Do třetí motorové směrnice byl změnou vložen nový článek 1a, který rozšířil okruh možných poškozených, jež v důsledku nehody kde bylo účastníkem vozidlo přiznává nárok na náhradu a jsou proto krytí za způsobenou škodu na zdraví a škodu věcnou. Těmito účastníky mohou být taktéž chodci, cyklisté a další nemotorizovaní uživatelé pozemní komunikace.

---

¹⁵⁷ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a o změně směrnic Rady 73/239/EHS a 88/357/EHS, Čl. 1 odst.1, Čl. 3, Čl. 4 odst. 1 a odst. 6, Čl. 5 a Čl. 6 odst. 1

V neposlední řadě do čtvrté motorové směrnice byl vložen nový článek 6a, který upravoval centrální orgán, kde poškozeným umožní přístup na svoji žádost přístup k základním údajům, jež jsou nezbytné k urovnání nároků.¹⁵⁸

9.1.1.1.6. Kodifikovaná směrnice

Následně byla vydána směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.

Toto směrnici došlo k sjednocení veškerých doposud platných právních úprav pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel v Evropské unii do jednoho dokumentu, který nahradil doposud všech pět vydaných motorových směrnic. Do českého právního řádu byla tato právní úprava transponována právě zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a o změně některých souvisejících zákonů.

9.1.1.1.7. Revize motorové směrnice

Evropská komise přijala dne 24. května 2018 návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění. Navrhované změny se týkají v oblasti působnosti směrnice, jakými jsou oblasti, které zejména reagují na rozsudky Evropského soudního dvora ve věcech Vnuk¹⁵⁹, Andrade¹⁶⁰ a Torreiro.¹⁶¹ V nichž vymezil

---

¹⁵⁸ směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel

¹⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 4. září 2014. - Damijan Vnuk v. Zavarovalnica Triglav d. d. - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Vrhovno sodišče. - Řízení o předběžné otázce - Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel - Směrnice 72/166/EHS - Článek 3 odst. 1 - Pojem „provoz vozidel“ - Nehoda způsobená traktorem s valníkem na dvoře statku. - Věc C-162/13., 62013CJ0162

¹⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 28. listopadu 2017. - Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade a Fausto da Silva Rodrigues de Andrade v. José Manuel Proença Salvador a další. - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal da Relação de Guimarães. - Řízení o předběžné otázce - Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel - Směrnice 72/166/EHS - Článek 3 odst. 1 - Pojem „provoz vozidel“ - Nehoda, k níž došlo v zemědělském podniku - Nehoda stojícího zemědělského traktoru, jehož

rozsah povinného pojištění odpovědnosti na veškeré činnosti odpovídající obvyklé funkci vozidla bez ohledu na místo, kde je vozidlo provozováno. Obvyklou funkcí je obvyklý provoz vozidla jako dopravního prostředku bez ohledu na terén, na kterém je provozováno vyjma nehod, kdy bylo vozidlo používáno výlučně jako zdroj pracovní síly. Tedy, že by se na návrh Evropské komise mělo uzavírat povinné smluvní pojištění, které by se vztahovalo na všechna motorová vozidla určena pro přepravu osob bez ohledu na jejich vlastnosti, bez rozdílu, jestli se pohybují na pozemní komunikaci či na soukromém pozemku. Tento návrh vyvolal v členských zemích velice bouřlivé reakce, jelikož by se tato povinnost vztahovala na všechna vozidla, která disponují motorem, tudíž by se to týkalo jak elektrokol, elektrokoloběžek, segwayů, domácích traktorů a velkých sekaček atp. Směrnice sice členským zemím umožňuje od povinnosti pojištění odpovědnosti osvobodit některá vozidla, s tím že poškození provozem těchto vozidel budou odškodněni z garančního fondu. Evropský parlament dne 22. ledna 2019 tento návrh směrnice odmítl a zúžil rozsah směrnice pouze na určité kategorie vozidel a navrhl doplnění, aby se vztahovalo odpovědnostní pojištění pouze na vozidla, u kterých je schvalována technická způsobilost kromě vozidel, jež jsou určena výhradně ke sportovním účelům, na něž se vztahují nařízení 167/2013/EU, 168/2013/EU a 2018/858/EU. Z toho vyplývá, že pokud typy těchto vozidel nepřesahují výkon motoru 250 W a nejvyšší konstrukční rychlostí 25 km/h, které nepodléhá registraci, jako jsou různá elektrokola, elektrokoloběžky a segwaye atp., zůstanou na bázi dobrovolnosti pojištění odpovědnosti, a to ve formě komerčního pojištění, kdy si občané mohou sjednat pojištění odpovědnosti v běžném občanském životě.

Další oblastí úpravy směrnice je insolvence pojistitele, tedy doplňuje povinnosti České kanceláře pojistitelů odškodňovat v případě, kdy se stal pojistitel, který je povinný hradit náhradu škody za osobu, jež u něho měla sjednané pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorového vozidla

---

motor byl však v chodu za účelem pohonu čerpadla herbicidního postřikovače. - Věc C-514/16., 62016CJ0514

¹⁶¹ Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 20. prosince 2017. - José Luis Núñez Torreiro v. AIG Europe Limited, Sucursal en España a Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (UNESPA). - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Audiencia Provincial de Albacete. - Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 2009/103/ES – Článek 3 první pododstavec – Pojem ‚provoz vozidel‘ – Vnitrostátní právní úprava, která vylučuje řízení motorových vozidel na komunikacích a pozemcích, které nejsou ‚způsobilé k provozu‘, s výjimkou komunikací a pozemků, které sice za tímto účelem způsobilé nejsou, jsou však ‚běžně používané‘. - Věc C-334/16., 62016CJ0334

insolventní. Legislativa v České republice s tímto možným problémem již počítá, kdy je vytvořena samostatná kapitola v garančním fondu pro tyto potřeby. Tato směrnice počítá s tím, že primárně půjde o odškodnění z garančního fondu dle státu poškozeného, kdy odpadnou různé problémy jako je jazykové či administrativní ztížení a poškozený bude tedy komunikovat se svojí kanceláří pojistitelů ve svém rodném jazyce. Následně se počítá s regresní úhradou z garančního fondu podle sídla pojistitele, kde získal k pojišťovací činnosti licenci. Směrnice zavádí povinnost platit zvláštní příspěvek do garančního fondu členské země dle sídla pojistitele.

Směrnice se taktéž věnuje sjednocení minimálních limitů. A to, u škod na zdraví bez ohledu na počet poškozených na jednu pojistnou událost stanoví ve výši 6 070 000 EUR nebo na každou poškozenou stranu 1 220 000 EUR. U věcných škod je výše stanovena na 1 220 000 EUR bez ohledu na počet poškozených na každou dopravní nehodu. Opět to pro Českou republiku nepředstavuje žádnou změnu, jelikož uvedené limity splňuje.

Novela směrnice se také zabývá kontrolou odpovědnostního pojištění, jež nebude vyžadovat zastavení vozidla a nebude diskriminační. To by mělo spočívat v používání vyspělých technologií, které by umožňovali automatické rozpoznání poznávacích značek. To ovšem vyžaduje perfektní evidenci pojištění odpovědnosti, která by zajistila rychlou výměnu informací jednak o vzniku, ale také o zániku pojištění mezi orgány, jež by vykonávaly kontrolu a pojišťovnami, s přesahem do jiných členských států.

V neposlední řadě navrhla Evropská komise, který by usnadňoval pojistníkům přechod k novému pojistiteli z jiného členského státu. To by spočívalo v předložení a snadném ověření škodního průběhu předchozích pojištění pojistníků a uznání tohoto škodního průběhu u nového pojistitele v rámci celé Evropské unie, aby již nedocházelo k diskriminaci provozovatelů vozidla z jiných členských států. V České republice je dána tato povinnost zohlednit předchozí škodní průběh pojistníka zákonem č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla v ustanovení § 3b odst. 2.¹⁶²

---

¹⁶² 307 Temporary Redirect. 307 Temporary Redirect [online]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0110_CS.pdf?redirect a Příkryl a Čechová: Co přináší revize motorové směrnice? - oPojištění.cz. oPojištění.cz [online]. Copyright © 2020 oPojištění.cz s.r.o. [cit. 24.08.2020]. Dostupné z:

Jelikož v Evropské unii přibývá stále více vozidel a jejich provozovatelé se vydávají na delší cesty a často překračující hranice svého státu, je nad míru jasné, že na těchto cestách mnohdy dochází k dopravním nehodám. Proto je důležité, že Evropská unie sjednocuje a upravuje pomocí směrnic odpovědnostní pojištění za škody, které mohou vzniknout při provozování vozidla ve všech členských zemích, aby pro poškozené bylo snazší získat náhrady škody.

9.1.1.2. Vozidla a jejich dělení

Vozidlo je klíčovým pojmem pro pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Dle směrnice 2009/138/ES se za vozidlo pokládá „*jakékoli motorové vozidlo určené k pohybu po souši, s mechanickým pohonem, nepohybující se však po kolejích, a jakékoli přípojné vozidlo, ať již připojené či nepřipojené.*“ Z této definice není patrné, jakým způsobem může být vozidlo používáno. Ze směrnice 2007/46/ES lze definovat, co je motorové vozidlo a přípojné vozidlo. Motorovým vozidlem se rozumí „*motorem poháněné vozidlo, jež se pohybuje vlastními prostředky, má alespoň čtyři kola, je úplné, dokončené nebo neúplné a má nejvyšší konstrukční rychlost vyšší než 25 km/h.*“ Přípojné vozidlo je „*jakékoliv vozidlo bez vlastního pohonu na kolech, které je konstruováno a vyrobeno tak, aby bylo taženo motorovým vozidlem.*“¹⁶³

Dle zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (dále jen „ZPO“) v ustanovení § 2 se vozidlem rozumí silniční vozidlo, zvláštní vozidlo a trolejbus. Naopak za vozidlo není nepovažován vozík pro invalidy, potahové vozidlo a nemotorové vozidlo tažené nebo tlačené pěší osobou, jízdní kolo a koloběžka, pokud nejsou schváleny jako druh vozidla motocykl.¹⁶⁴

Vozidla silniční a zvláštní jsou pak definována v ustanovení § 3 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Silniční vozidla jsou: motocykly, osobní automobily, autobusy, nákladní automobily, speciální vozidla, přípojná vozidla a ostatní silniční vozidla.

<https://www.opojisteni.cz/spektrum/prikryl-a-cechova-co-prinasi-revize-motorove-smernice/c:15964/>

¹⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění., Čl. 1 odst. 1

¹⁶⁴ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 2 písm. a)

Zvláštní vozidla jsou: zemědělské nebo lesnické traktory a jejich přípojná vozidla, pracovní stroje samojízdné, pracovní stroje přípojně a výměnně tažené stroje, nemotorové pracovní stroje nebo nemotorová vozidla tažená nebo tlačena pěšky jdoucí osobou a vozíky pro invalidy s motorickým pohonem, pokud jejich šířka nebo délka přesahuje jeden metr a čtyřicet centimetrů, jejich konstrukční rychlost převyšuje 15 km.h-1 nebo jejich maximální přípustná hmotnost převyšuje 450 kg. Zvláštním vozidlem je i mobilní stroj, vozidlo bez karosérie, v němž je zabudovaný spalovací motor, ale také průmyslové zařízení schopné přepravy.¹⁶⁵

Vozidla, na něž se vztahuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla můžeme podle ustanovení § 2 ZPO dělit na vozidla tuzemská a na vozidla cizozemská.

Tuzemským vozidlem se rozumí vozidlo, které podléhá registraci silničních vozidel vedené podle zvláštního právního předpisu.¹⁶⁶ Vozidlo, které nepodléhá evidenci vozidel, pokud je ve vlastnictví fyzické osoby s bydlištěm nebo místem podnikání na území České republiky či právnické osoby se sídlem na území České republiky. A v neposlední řadě jím může být vozidlo, jež bylo odesláno do České republiky z jiného členského státu Evropské unie, a to za předpokladu, že Česká republika je státem cílového určení.

Cizozemským vozidlem je vozidlo, které je vybaveno cizí státní poznávací značkou, nebo vozidlo, které není vybaveno cizí státní poznávací značkou a je ve vlastnictví fyzické osoby s bydlištěm nebo místem podnikání mimo území České republiky, eventuálně je ve vlastnictví právnické osoby se sídlem mimo území České republiky. Občan z jiného členského státu není povinen registrovat vozidlo, jestliže jeho přechodný pobyt na území České republiky netrvá víc jak šest měsíců, a to v příslušném kalendářním roce. Pokud cizinec překročí takto stanovenou lhůtu je jeho povinností vozidlo registrovat v České republice, kde podmínkou registrace je předložení dokladu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.¹⁶⁷

---

165 Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů., v účinném znění od 1. 4. 2020 do 30. 9. 2020

166 Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů., v účinném znění od 1. 4. 2020 do 30. 9. 2020

167 Zákon 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 2 písm. b) a c) a Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních

9.1.2. Povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

ZPO vymezuje povinnost sjednat pojištění odpovědnosti pro každého vlastníka tuzemského vozidla či řidiče cizozemského vozidla. Vlastníkem vozidla je osoba, která je zapsaná v registru silničních vozidel jako provozovatel vozidla, pokud jako provozovatel není zapsaná v registru jiná osoba.¹⁶⁸ Z toho vyplývá, že zákonem danou povinnost sjednat pojištění odpovědnosti vzniká každému vlastníkovi vozidla, který hodlá provozovat své vozidlo na pozemní komunikaci. Tudiž provozovat vozidlo může i jiná osoba, než je vlastník vozidla. Pokud by byla ukládána povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti provozovateli vozidla bylo by to velmi komplikované, proto zákon ukládá povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti vlastníkovi vozidla, jelikož právě ten má faktickou možnost s vozidlem nakládat.

V zákoně jsou také dány výjimky z povinnosti uzavřít pojištění odpovědnosti z provozu vozidla pro řidiče cizozemského vozidla, který je držitelem platné zelené karty vydané pojišťovnou v cizím státě. Taktéž touto výjimkou disponují složky integrovaného záchranného systému, které jsou zařazeny do poplachového plánu kraje a další instituce či organizace, které jsou taxativně vymezeny v ZPO, pro které je důvodem bezpečnostní zájem. Zde není dána povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti, ale přesto je jim vydána zelená karta, a to prostřednictvím Ministerstva financí. Dále jsou vyjmutí z této povinnosti i vlastníci vozidel podléhajícího registraci vozidel, jejichž vozidlo bylo vyřazeno z provozu, zaniklo bylo odcizeno nebo bylo vyvezeno do jiného státu.¹⁶⁹ V ZPO jsou také řešeny případy, kdy je vozidlo ve spoluvlastnictví více osob nebo pokud vlastník vozidla zemře či je vozidlo vyčleněno do majetku svěřenského fondu.¹⁷⁰

---

komunikací a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů., v účinném znění od 1. 4. 2020 od 30. 9. 2020., ustanovení § 6 odst. 1

¹⁶⁸ Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů., ustanovení § 2 odst. 15

¹⁶⁹ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 5 a ustanovení § 15 odst. 5

¹⁷⁰ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 26

Pokud osoba, která má povinnost sjednat pojištění odpovědnosti, z které se hradí újma z provozu tohoto vozidla tuto povinnost nesplní, a to i v případě, že ponechá takové vozidlo na pozemní komunikaci, bude sankcionována pokutou od 5 000 Kč do 40 000 Kč.¹⁷¹

9.1.2.1. Vznik pojištění o odpovědnosti z provozu motorových vozidel

Jak již bylo nastíněno v minulé kapitole o pojistné smlouvě, vzniká pojištění odpovědnosti z provozu vozidla na základě pojistné smlouvy, která je dvoustranným právním jednáním mezi pojistníkem a pojistitelem. Pojistníkem je zde fyzická či právnická osoba. Oproti NOZ zde ZPO omezuje pojistitele pouze na právnickou osobu, která disponuje veřejnoprávním oprávněním vykonávat pojišťovací činnost na území České republiky. Pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidle řadíme mezi povinné smluvní pojištění, kde je právním předpisem stanovená povinnost toto pojištění uzavřít. Povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti má vlastník tuzemského vozidla, jestliže hodlá provozovat vozidlo na pozemní komunikaci. Pozemní komunikací se podle zákona rozumí „*dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti*“, které se člení na dálnice, silnice, místní a účelové komunikace.¹⁷² ZPO ukládá pojistiteli kontrakční povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, pokud návrh na její uzavření neodporuje ZPO, NOZ či pojistným podmínkám pojistitele. V pojistné smlouvě se lze odchýlit od zákona jen v případě, že tím nedojde ke snížení či omezení nároků poškozeného, které vyplývá z práva na náhradu újmy z pojištění odpovědnosti, jež je způsobené provozem vozidla.¹⁷³

K uzavření pojistné smlouvy dochází okamžikem, kdy pojistník akceptuje návrh od pojistitele. Lhůta pro přijetí nabídky může být určena pojistitelem v nabídce, pokud tato lhůta v nabídce určena není, je taková lhůta pro přijetí nabídky stanovená na jeden měsíc od doby, kdy byla tato nabídka doručena druhé

---

¹⁷¹ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 16 odst. 3

¹⁷² Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích, ustanovení § 2

¹⁷³ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 381

straně. Pojistná smlouva musí být uzavřena v písemné formě, jestliže není pojištění ujednáno na pojistnou dobu kratší než jeden rok. Jestliže není ujednána doba vzniku pojištění, vzniká takové pojištění prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy. Po uzavření pojistné smlouvy vydá pojistitel pojistníkovi zelenou kartu a potvrzení o uzavření pojištění, kde jsou uvedené podstatné náležitosti jako číslo pojistné smlouvy atp. Tímto potvrzením je pojistka.

Dle ZPO jsou povinnými náležitostmi pojistné smlouvy: určení pojistitele a pojistníka a údaje o vozidle, dobu trvání pojištění, limity pojistného plnění, výši pojistného, jeho splatnost a způsob jeho placen a další náležitosti pojistné smlouvy, které upravuje NOZ, pokud byla uzavřena v písemné formě.¹⁷⁴

9.1.2.2. Limity pojistného plnění

Limitem pojistného plnění rozumí nejvyšší hranice plnění pojistitele při jedné škodné události.¹⁷⁵ Tyto limity pojistného plnění si sjednávají pojistitel s pojistníkem v pojistné smlouvě, kde musí být uvedeny samostatně a jejich minimální výši stanovuje zákon.¹⁷⁶ Minimální limity pojistného plnění vycházejí z požadavků směrnice 2009/103/ES, kdy jsou tyto limity pravidelným přezkumem aktualizovány s přihlédnutím k vývoji indexu spotřebitelských cen (EISC), který vydává Eurostat.¹⁷⁷

ZPO dle platné právní úpravy stanovuje minimální hranici limitů ve výši 35 000 000 Kč za újmý na zdraví nebo usmrcení na každého zraněného nebo usmrceného. Tento limit je vždy za každou osobu poškozeného při jedné pojistné události, tudíž při zranění více osob je pojistitel povinen plnit každé osobě až do výše sjednaného limitu pojistného plnění v pojistné smlouvě. Při újmě na majetku nebo ušlém zisku je minimální výše taktéž 35 000 000 Kč, ale bez ohledu na počet poškozených. Zde je pojistitel povinen plnit do výše sjednaného limitu v součtu vzniklých újem všech poškozených. Zde může nastat situace, že sjednaný limit

---

¹⁷⁴ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 3 odst. 4 a Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2777

¹⁷⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2813

¹⁷⁶ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 3a odst. 2

¹⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění., Čl. 9

nemusí být dostatečným pro náhradu všech poškozených, v tomto případě zbytek povinnosti náhrady bude muset poškozenému nebo poškozeným uhradit pojištěný, respektive škůdce. Zákonem stanovené minimální limity jsou nejzákladnějšími limity, které lze v pojistné smlouvě ujednat. V praxi tyto zákonné minimální limity bývají sjednávány nejčastěji, ale s pojistitelem lze v pojistné smlouvě sjednat vyšší limity, a to tzv. 75/75 mil., 100/100 mil. a nově až 250/250 mil.¹⁷⁸

9.1.2.3. Zánik pojištění o odpovědnosti z provozu motorových vozidel

Základní právní rámec zániku pojištění definuje NOZ, podle něhož je zánikem pojištění: zánik pojistného zájmu, pokud zanikne pojistné nebezpečí, dnem smrti pojištěné osoby, dnem odmítnutí pojistného plnění nebo dnem zániku pojištěné právnické osoby bez právního nástupce.¹⁷⁹

Možné způsoby zániku pojištění odpovědnosti pak stanovuje ZPO taxativně:

Oznámením změny vlastníka – jestliže pojištění souvisí s vlastnickým právem a pokud nebylo výslovně ujednáno, že pojištění změnou vlastnictví nebo spoluvlastnictví nezaniká, zanikne pojištění dnem, kdy tuto skutečnost oznámí pojistiteli.

Zánik pojištění zánikem vozidla – pakliže dojde k zániku vozidla podléhající registraci vozidel je k zániku pojištění potřeba zápis zániku vozidla v registru silničních vozidel.

Vyřazením vozidla z provozu – pokud se smluvní strany pojistné smlouvy nedohodly na přerušení pojištění, pojištění odpovědnosti z provozu vozidla zaniká dnem vyřazení tuzemského vozidla z provozu.

Odcizením vozidla – k zániku pojištění odpovědnosti dochází okamžikem protiprávního jednání třetí osoby, kdy je vlastník vozidla zbaven možnosti s ním jakkoliv nakládat jako s věcí vlastní.

Zánik pojištění pro nezaplacení splatného pojistného – pojištění odpovědnosti zaniká, když se pojistník dostane do prodlení se zaplacením

¹⁷⁸ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 384

¹⁷⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2811

pojistného a pojistitel jej ze zákona povinně vyzve v upomínce, kterou zašle pojistníkovi, v níž musí být uvedeno upozornění na zánik tohoto pojištění v případě nezaplacení dlužného pojistného. Pokud pojistník neuhradí do zákonem dané lhůty jednoho měsíce od doručení takové upomínky dlužné pojistné, pojištění odpovědnosti zaniká.

Výpovědí – dle NOZ má pojistitel právo vypovědět povinné pojištění nebo odstoupit od smlouvy takového pojištění, jen pokud to jiný zákon připouští.¹⁸⁰ Obecně výpověď pojištění může pojistník podat ke konci pojistného období¹⁸¹, po uzavření pojistné smlouvy¹⁸² nebo po oznámení vzniku pojistné události.¹⁸³ Pojištění odpovědnosti pak zanikne k datu uplynutím výpovědní lhůty.

Dohodou – pojištění odpovědnosti zanikne dnem, kdy dohoda nabyla účinnosti.

Uplynutím doby – je-li pojištění odpovědnosti sjednáno na určitou dobu, zaniká uplynutím její doby.

Pojistník je povinen oznámit pojistiteli výše uvedené skutečnosti, a to bez zbytečného odkladu.¹⁸⁴ Dále je povinen vrátit pojistiteli zelenou kartu. A jako vlastník vozidla je povinen při zániku pojištění odpovědnosti odezvat státní poznávací značky a osvědčení o registraci či orgánu evidence osvědčení o technickém průkazu vozidla.¹⁸⁵

---

¹⁸⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ustanovení § 2781

¹⁸¹ Výpověď musí být pojistiteli doručena alespoň 6 týdnů přede dnem, ve kterém uplyne pojistné období

¹⁸² Do 2 měsíců ode dne uzavření pojistné smlouvy.

¹⁸³ Zde může pojistnou smlouvu vypovědět jak pojistitel, tak i pojistník, a to ve lhůtě 3 měsíců ode dne oznámení vzniku pojistné události, v tomto případě je výpovědní doba jeden měsíc a počíná běžet dnem doručení výpovědi

¹⁸⁴ Změnu vlastníka, zánik či odcizení vozidla

¹⁸⁵ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 12 odst. 1 a 2

10. Česká kancelář pojistitelů

Česká kancelář pojistitelů (dále jen ČKP), se sídlem v Praze, je právnickou osobou sui generis, zapsanou v obchodním rejstříku, vedeným Městským soudem v Praze, v oddíle A, vložka 49763. ČKP je profesní organizací pojistitelů, která sdružuje všechny pojistitele provozující pojištění odpovědnosti. ČKP byla zřízena ZPO, který vymezuje její činnost v ustanovení § 18 až § 25. Nad činností ČKP vykonává omezený dohled Česká národní banka, a proto se pro její účely přiměřeně použijí ustanovení zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.¹⁸⁶

Působnost ČKP vymezuje ustanovení § 18. Jejím úkolem je správa garančního fondu a fondu zábrany škod, sjednává hraniční pojištění a provozuje informační středisko, další činností je uzavírání dohod s kanceláři pojistitelů cizích států, s informačními středisky a s jednotlivými orgány pověřenými v jiných členských státech vyřizováním žádostí o náhradní plnění a poté zabezpečuje úkoly vyplývající z těchto dohod.¹⁸⁷

10.1. Garanční fond

Každý členský stát musí zřídit orgán, jehož úkolem je poskytovat náhradu újm, a to nejméně do výše minimálních limitů pojistného plnění, jež vznikne provozem nezjištěného vozidla, u kterého nebyla splněna pojistná povinnost odpovědnostního pojištění.¹⁸⁸

Garanční fond je tvořen jednak z příspěvků pojistitelů, z pojistného za hraniční pojištění a také z přijatých regresních náhrad. Dalším příspěvkem jsou přijaté platby, které jsou hrazené ČKP, kdy vlastníci vozidel nesplní povinnost uzavření pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Výši denních sazby příspěvků, které hradí vlastníci takto nepojištěných vozidel upravuje v ustanovení § 2

---

¹⁸⁶ KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4., str. 401

¹⁸⁷ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 18 odst. 2

¹⁸⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění., Čl. 10 odst. 1

vyhláška Ministerstva financí. Výše těchto denních příspěvků se pohybuje od 4 Kč až 563 Kč, podle druhu vozidla a jeho pohonu.¹⁸⁹

Z tohoto garančního fondu jsou poškozenému poskytována plnění za újmu, která jsou taxativně vymezené ZPO:

- a) *„plnění za újmu způsobenou provozem nezjištěného vozidla, kterou je povinna nahradit nezjištěná osoba; plnění za újmu na věci nebo ušlém zisku vzniklém v souvislosti se škodou na věci poskytne Kancelář pouze tehdy, pokud současně s touto škodou byla poškozenému způsobena i závažná újma na zdraví a pokud újma podle § 6 odst. 2 písm. b) nebo ušlém zisku přesáhla 10 000 Kč,*
- b) *plnění za újmu způsobenou provozem vozidla, kterou je povinna nahradit osoba bez pojištění odpovědnosti, byl-li provoz tohoto vozidla podmíněn pojištěním odpovědnosti podle tohoto zákona,*
- c) *plnění za újmu způsobenou provozem tuzemského vozidla, kterou je povinna nahradit osoba, jejíž odpovědnost za tuto újmu je pojištěna u pojistitele, který z důvodu svého úpadku nemůže uhradit tuto újmu,*
- d) *plnění za újmu způsobenou provozem cizozemského vozidla, kterou je povinna nahradit osoba, jejíž odpovědnost za tuto újmu je pojištěna hraničním pojištěním,*
- e) *plnění za újmu způsobenou provozem cizozemského vozidla, jehož řidiči nevzniká při provozu tohoto vozidla na území České republiky povinnost uzavřít hraniční pojištění,*
- f) *náhradní plnění podle § 24a a 24b, a to v rozsahu, v jakém je Kancelář povinna plnit podle písmen a) až c),*
- g) *plnění za újmu způsobenou provozem vozidla, které bylo odesláno z jiného členského státu do České republiky jako státu cílového určení, nebylo-li k tomuto vozidlu sjednáno pojištění odpovědnosti podle tohoto zákona a ke*

---

¹⁸⁹ Vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 2 odst. 1 a 2

*škodné události došlo ve lhůtě do 30 dnů ode dne, kdy kupující osoba vozidlo převzala, i když vozidlo nebylo v České republice registrováno.*¹⁹⁰

ČKP má nárok na regresní náhradu za výplatu poskytnutou z garančního fondu, kterou plnila poškozenému za újmy způsobené provozem nezjištěného vozidla, za které odpovídá nezjištěná osoba; újmy způsobené provozem vozidla, kterou je povinna nahradit osoba bez pojištění odpovědnosti a v posledním případě, újmy způsobené provozem vozidla, jež bylo odeslané z jiného členského státu do České republiky a nebylo tomuto vozidlu sjednáno pojištění odpovědnosti. Výše náhrady činí jednu třetinu toho, co ČKP plnila poškozenému, nejvýše však 300 000 Kč.¹⁹¹

10.2. Fond zábrany škod

Fond zábrany škod slouží k předcházení a zmírňování následků dopravních nehod, který je vytvořen ČKP z příspěvků jejich členů. Výše těchto příspěvků je nejméně 3 % z ročního přijatého pojistného z pojištění odpovědnosti za daný kalendářní rok.

Finanční prostředky z fondu zábrany škod se použijí na úhradu nákladů, které vymezuje ustanovení § 23a:

- a) *„pořízením techniky nebo věcných prostředků potřebných pro činnost základních složek integrovaného záchranného systému a ostatních složek integrovaného záchranného systému poskytujících plánovanou pomoc na vyžádání v oblasti zábrany a prevence škod z provozu vozidel,*
- b) *úpravou technologií a provozem operačních a informačních středisek hasičského záchranného sboru v souvislosti s poskytováním nezbytné pomoci motoristům,*
- c) *realizací projektů se zaměřením na bezpečnost silničního provozu podle programových priorit schválených vládou*

---

¹⁹⁰ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 24 odst. 2

¹⁹¹ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 24 odst. 9

d) *realizací programů*“ prevence v oblasti škod z provozu vozidel.¹⁹²

Integrovanému záchrannému systému a operačních a informačních středisek hasičského záchranného sboru se poskytne nejméně 60 % z toho nejméně 20 % jednotkám sborů dobrovolných hasičů obcí. 15 % dalším složkám integrovaného záchranného systému a nejméně 15 % na realizaci projektů a programů prevence a provozu.¹⁹³

---

¹⁹² Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 23a odst. 3

¹⁹³ Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ustanovení § 23a odst. 4

11. Neživotní pojištění de lege ferenda

Odvětví neživotního pojištění jakož celé pojišťovnictví doznalo v posledních desetiletích mnoho úprav, a to v podobě právních předpisů tak v samotných nabízených produktech pojišťovatelů. Je zřejmé, že pojistný trh velice promptně reaguje na společnost a její potřeby.

Oblastí, kde bych doporučil zlepšení stávajícího právního stavu, je oblast limitů pojistného plnění jež jsou upravené směrnicí 2009/103/ES a v našem právním řádě upravené zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Minimální výše pojistných limitů je v současné době stanovena na 35 mil. pro újmy na zdraví nebo usmrcení a 35 mil. pro újmy na věcné škody a ušlého zisku. Mám za to, že by tyto minimální limity měly dosahovat zákonem vyšších hranic, jelikož většina pojistníků si neuvědomuje rizika, která jsou s nastavením určité výše spojena. V případě větších dopravních nehod, jakými jsou železniční přejezdy či silniční tunely, nemusí zákonem dané minimální limity postačovat a hrozí tak, že pojistník, respektive škůdce bude vystaven riziku finančního dorovnání z vlastních prostředků. To má samozřejmě vliv i na poškozené, jelikož pojistník nemusí být finančně solventní a poškozeným se nemusí dostat takové finanční náhrady jakou jim přiznává obecný nebo zvláštní zákon.

Další oblastí, kterou vidím jako nerovnou či diskriminační vůči poctivým vlastníkům vozidel, kteří si sjednávají povinné smluvní pojištění v podobě pojištění odpovědnosti z provozu vozidla oproti vlastníkům, kteří tak nečiní. Pokud si vlastník vozidla nesjedná pojištění odpovědnosti a způsoby dopravní nehodu, plní za něj z garančního fondu Česká kancelář pojistitelů. Jelikož garanční fond je tvořen také z příspěvků pojistitelů, participují tak na tomto příspěvku všichni vlastníci vozidel, jež mají sjednané pojištění odpovědnosti určitým procentem z pojistného, které hradí pojistiteli za sjednané krytí rizik. Česká kancelář pojistitelů pak uplatňuje regresní nárok na náhradu škody po škůdci. Zde však Česká kancelář pojistitelů má nárok na náhradu pouze jedné třetiny ze vzniklé škody nejvýš však 300 000 Kč. Myslím si, že tato částka je v dnešní době velmi nízká a měla by být zvýšena, a to s ohledem na dnešní ceny. Jelikož osoba, která si hradí pojištění odpovědnost dle zákona oproti nepojištěné osobě je v nerovném postavení.

12. Závěr

Problematika neživotního pojištění je v současném globalizovaném světě stále aktuálnější a týká se de facto každého z nás. Jedním z důvodů, proč jsem si vybral téma neživotního pojištění, jako odvětví finančního práva, jehož součástí je i pojišťování motorových vozidel, je snaha sumarizovat odpovědi jež s neživotním pojištěním souvisí. Toto téma mě zajímá nejen jako studenta právnické fakulty, ale i jako soukromý subjekt, jež se s nahodilými událostmi setkává v běžném životě.

Cílem práce bylo osvětlit základní pojmy spojené s touto problematikou ve světle současné právní úpravy, a vytvořit tak jakousi cestovní mapu, podle které si čtenář uvědomí obecné souvislosti spjaté s uzavíráním smlouvy o pojištění motorových vozidel a upozorní ho na jejich možná úskalí.

V kapitole de lege ferenda jsem pak vyjádřil svoje představy o možnostech změn ohledně pojistných limitů za majetkovou a nemajetkovou újmu. Zároveň jsem předložil vlastní úvahu o spravedlnosti výše maximální úhrady, kterou regresně vymáhá česká kancelář pojistitelů po škůdci, který jako provozovatel motorového vozidla nesplnil zákonem stanovenou povinnost uzavřít pojištění o odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

Okruh otázek, týkajících se neživotního pojištění je samozřejmě daleko širší a jsem si proto vědom, že jsem nemohl poskytnout jejich vyčerpávající výčet. Pro širší obeznámení se s problematikou proto může posloužit seznam literatury, jíž jsem k vypracování této práce použil

Závěrem tedy mohu říci, že cíle, které jsem si stanovil jsem beze zbytku naplnil.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

LITERATURA

Monografie

- KARFÍKOVÁ, Marie. Teorie finančního práva a finanční vědy. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-935-0
- KARFÍKOVÁ, Marie a Vladimír PŘIKRYL. Pojišťovací právo. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-45-5
- KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL a Roman VYBÍRAL. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-271-4
- DUCHÁČKOVÁ, Eva. Pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5
- BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7
- HRADEC, Milan, Václav KŘIVOHLÁVEK a Jana ZÁRYBNICKÁ. Pojištění a pojišťovnictví. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. Eupress. ISBN 80-86754-48-0
- DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4
- Občanský zákoník: novelizované znění: rejstřík: redakční uzávěrka ... Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-415-3
- SMRŽOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. Finanční a daňové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2
- DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. Teorie pojistných trhů. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-015-7
- CIPRA, Tomáš. Pojistná matematika – teorie a praxe. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-11-6

Komentáře

- ELIÁŠ, Karel. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2, srovnání dostupné z: www.beck-online.cz/
- Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1310., WAWERKOVÁ, Magdalena. § 2766 Pojištěný. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena., dostupné z: www.beck-online.cz

Články

- ŠLAUF, Petr. § 2756 [Smlouva odvázná]. In: JANDOVÁ, Lucie, ŠLAUF, Petr, SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. Pojištění v novém občanském zákoníku. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1., dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwe2zsgmxhgys7giydcms7ha4v64dggi3tknq#>
- PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Pojistná smlouva a její základní znaky. Právní rozhledy. 2018, č. 10, s. 364-366, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhbpxa4s7geyf6427gm3di&rowIndex=0#>
- PŘIKRYL, Vladimír, ČECHOVÁ, Jana. Pojistná smlouva a její základní znaky. Právní rozhledy. 2018, č. 10, s. 364-366., dostupné z: www.beck-online.cz/

PŘEDPISY

- Zákon č. 155/1995 Sb., zákon důchodovém pojištění
- Zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě
- Vyhláška ČNB č. 307/2016 Sb., o žádostech podle zákona o pojišťovnictví

DŮVODOVÉ ZPRÁVY

- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz., dostupná z Beck-online databáze citováno dne 16. 8. 2020
- Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění., dostupná z Beck-online databáze citováno dne 12. 8. 2020

SMĚRNICE

- Směrnice Rady 72/166/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.,

- Směrnice Rady 84/5/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel,
- Směrnice Rady 90/232/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a o změně směrnic Rady 73/239/EHS a 88/357/EHS
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel
- Směrnice 2005/68/EHS o zajištění a o změně směrnic Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, taktéž směrnic 98/78/ES a 2002/83/ES, ve znění směrnic Evropského parlamentu a Rady 2007/44/ES a 2008/37/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění.

JUDIKATURA

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu NS 30 Cdo 427/2006
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 4. září 2014. - Damijan Vnuk v. Zavarovalnica Triglav d. d. - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Vrhovno sodišče. - Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 72/166/EHS – Článek 3 odst. 1 – Pojem ‚provoz vozidel‘ – Nehoda způsobená traktorem s valníkem na dvoře statku. - Věc C-162/13., 62013CJ0162

- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 28. listopadu 2017. - Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade a Fausto da Silva Rodrigues de Andrade v. José Manuel Proença Salvador a další. - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal da Relação de Guimarães. - Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 72/166/EHS – Článek 3 odst. 1 – Pojem ‚provoz vozidel‘ – Nehoda, k níž došlo v zemědělském podniku – Nehoda stojícího zemědělského traktoru, jehož motor byl však v chodu za účelem pohonu čerpadla herbicidního postřikovače. - Věc C-514/16., 62016CJ0514
- Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 20. prosince 2017. - José Luís Núñez Torreiro v. AIG Europe Limited, Sucursal en España a Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (UNESPA). - Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Audiencia Provincial de Albacete. - Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 2009/103/ES – Článek 3 první pododstavec – Pojem ‚provoz vozidel‘ – Vnitrostátní právní úprava, která vylučuje řízení motorových vozidel na komunikacích a pozemcích, které nejsou ‚způsobilé k provozu‘, s výjimkou komunikací a pozemků, které sice za tímto účelem způsobilé nejsou, jsou však ‚běžně používané‘. - Věc C-334/16., 62016CJ0334

WEB

- Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2018_cz.pdf
- DUOfinance.cz (online) 2020, srpen (cit. 18.6.2020). Dostupné na WWW: <https://www.duofinance.cz/pocet-klientu-pojistoven>
- 307 Temporary Redirect. 307 Temporary Redirect [online]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0110_CS.pdf?redirect

- Příkryl a Čechová: Co přináší revize motorové směrnice? - oPojištění.cz. oPojištění.cz [online]. Copyright © 2020 oPojištění.cz s.r.o. [cit. 24.08.2020]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/spektrum/prikryl-a-cechova-co-prinasi-revize-motorove-smernice/c:15964/>

RESUMÉ

The topic of the presented work is the analysis of financial-law aspects of non-life insurance. While working on this comprehensive topic, I found that it is not possible to cover all aspects of non-life insurance in a comprehensive way. Therefore, I focused on giving the reader a basic overview of the non-life law sector and the entities that occur in the insurance market.

This was the reason, I focused on the field of insurance, which is a possible tool to insure people from the negative effects of accidents. I divided the insurance industry into public insurance and private insurance, which outlines the issues of health and social insurance, statutory and contractual insurance.

I also focused on individual providers of services in the insurance industry, which includes insurance and reinsurance companies, as well as the legal framework on the basis of which he defined their activities for these entities.

I tried to outline the contractual relations that flow from the insurance between the persons taking out the insurance in the chapter dealing with the insurance contract. Here I defined also the basic concepts that are related to insurance activities.

In the chapter of non-life insurance, I acquaint the reader with its division and a brief overview of individual types, where I have included personal insurance, property insurance, liability insurance, legal protection insurance and travel insurance.

With regard to motor vehicles insurance, which is part of the chapter on non-life insurance de lege lata, I have dealt with the current legislation and the obligation to take out motor vehicles third party liability insurance.

With the chapter on non-life insurance de lege ferenda, I tried to outline possible legislative proposals. And also aspects in the form of preventive or sanction measures.